Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovu, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Henrĭ Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daub; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ)

„Gazeta" ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., Pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe sése lunĭ 20 franci, pe trei lunĭ 10 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovu:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe sése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 153.—Anulŭ LIII. Braşovŭ, Dumineca 8 (20) Iulie 1890.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie 1890 stilŭ vechiu s'a deschisŭ **nou abonamentŭ**, la care învitămŭ pe toţi amicii şi sprijinitorii foiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România şi străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl., pe şése lunĭ 1 fl.

Pentru România şi străinătate: pe anŭ 8 francĭ., pe şése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Braşovŭ, 7 Iulie st. v.

Ne jăluimŭ, noi Românii, că suntemŭ năpăstuiţĭ şi nimenĭ nu ne pórtă grija la stăpânire. Nimenĭ nu ne întrébă de nĕcazurile nóstre şi nimenĭ nu se gândesce a face ceva pentru uşurarea lorŭ, necum sĕ se intereseze de înaintarea poporului nostru.

Numai într'o privinţă vedemŭ, că ni-se dă şi nouĕ aceeaşĭ îngrijire ca celorlalţĭ cetăţenĭ de mâna întâiu şi a doua, când e vorba adecă ca sĕ plătimŭ regulatŭ dările cătră statŭ. Ministrulŭ de finance şi organele lui nu ne uită pe nicĭ unii la taxarea dărilorŭ şi esecutorulŭ de dare este unŭ óspe nedoritŭ, dér cu atâtŭ mai desŭ vĕdutŭ şi în comunele locuite de Românĭ.

De rêndulŭ acesta oficiile de dare ale statului au desfăşuratŭ unŭ zelŭ atâtŭ de mare la tacsarea séu mĕsurarea dărilorŭ în genere, încâtŭ contribuabilii din tóte părţile, fără deosebire de naţionalitate, se plângŭ amarŭ, că suntŭ prea peste mĕsură împovĕraţĭ, încâtŭ nu mai potŭ suporta sarcinele peste mĕsură de grele, căcĭ nu mai au de unde.

Aceste plângerĭ s'au auditŭ în dilele din urmă mai alesŭ în oraşe, unde contribuabilii de classa III-a, carĭ au sĕ plătéscă dare pe venitŭ: comercianţii, meseriaşii, industriaşii ş. a au fostŭ de rêndulŭ acesta fórte susŭ taxaţĭ de cătră autorităţile financiare.

Aicĭ în Braşovŭ cu deosebire taxarea exagerată a dării de classa 3-a a produsŭ cea mai mare nemulţămire. Dér şi în Budapesta şi celelalte oraşe din Ungaria şi Transilvania s'a produsŭ o mişcare viuă în contra procederei organelorŭ financiare, carĭ parŭ a fi căpĕtatŭ semnalulŭ de a urca pe tótă linia sarcinele impuse contribuabililorŭ, carĭ cadŭ în categoria a treia a dărilorŭ pe venitŭ.

Este într'adevĕrŭ unŭ lucru înspăimêntătorŭ de a pretinde deodată dela contribuabilĭ, ca sĕ plătéscă o sumă îndoitŭ şi întreitŭ, mai mare ca în anulŭ trecutŭ, când câştigulŭ şi venitulŭ lorŭ scade pe di ce merge.

Este sciutŭ, că comerciulŭ şi industria la noi mergŭ de câţiva anĭ totŭ calea racului. Cum vinŭ dér tocmai acuma autorităţile financiare sĕ pretindă dela contribuabilĭ îndoitŭ şi întreitŭ mai mult? In privinţa acésta dă organulŭ apponyistŭ din Pesta următorulŭ rĕspunsŭ:

„Statului îi trebuescŭ banĭ, tunurile şi puscile cu repetiţiă suntŭ scumpe, inimiciţia Rusiei ne costă o sumedeniă de banĭ şi amiciţia Germaniei ne costă şi mai multŭ şi pe lângă acésta mai voimŭ sĕ susţinemŭ şi echilibrulŭ în bugetulŭ statului, ceea ce în sine este unŭ lucru fórte laudabilŭ“.

Dér óre numai pentru tunurĭ şi puscĭ se facŭ cheltuielile órbe? Nu se cheltuiescŭ milióne pe fiecare anŭ făr' de nicĭ unŭ folosŭ, pentru a satisface numai poftelorŭ şovinismului naţionalŭ ungurescŭ?

„Tóte aceste lucrurĭ,—continuă fóia din Pesta,—contribue laolaltă, ca sĕ fiă stórsă lămâia, până la cea din urmă picătură. Câtŭ timpŭ vorŭ mai puté stórce din ea pe lângă o astfelŭ de manipulare, este altă întrebare“.

Cea mai mare nenorocire, mai mare chiar ca tóte calamităţile celelalte, dice „Budap. Tagblatt“, de care vorbimŭ, este sistemulŭ celŭ rĕu de dare, care face ca sarcina dărilorŭ sĕ fiă la noi aşa de rĕu împărţită, încâtŭ pe unii îi dóboră aprópe la pămêntŭ, pe când alţii abia simtŭ că suntŭ şi ei în rêndulŭ contribuabililorŭ; unulŭ plătesce prea puţinŭ şi celălaltŭ prea multŭ.

„Dările suntŭ la noi în genere fórte apĕsătóre; der de totŭ nesuportabile suntŭ două categorii ale lorŭ, adecă deoparte fonciera (darea de pămêntŭ) şi de altă parte darea pe venitŭ. Prin cea dintâiu în cursulŭ anilorŭ fură nimiciţĭ fórte mulţĭ economĭ, pentru că câţiva anĭ slabĭ suntŭ de ajunsŭ spre a face, ca o economiă sĕ nu mai pótă suporta povara dărilorŭ. Starea tristă a micei proprietăţĭ o causéză la noi sistemulŭ de dare“.

„Şi totŭ aşa stă lucrulŭ şi cu darea pe venitŭ. Câte întreprinderĭ şi negoţurĭ nu au fostŭ dela începutŭ înăbuşite de sarcina dărilorŭ, ce li s'au impusŭ, şi câte altele, carĭ puteau sĕ se susţină, nu au fostŭ nimicite!“

Şi odată constatatŭ acestŭ rĕu, ce face guvernulŭ spre a-lŭ îndrepta?

La reclamaţiile contribuabililorŭ din Braşovŭ ministrulŭ de finance a ordonatŭ sĕ se sisteze lucrările comisiunilorŭ de mĕsurarea dării şi sĕ se revédă încă odată listele stabilite de direcţiunea financiară.

Acelaşŭ lucru se va face póte în câteva alte oraşe, dér cum rĕmâne cu poporaţiunea dela sate, care sufere şi mai multŭ ca cea dela oraşe, cum rĕmâne cu bunăstarea ei economică, când a ajunsŭ ca sĕ muncéscă numai pentru a-şĭ plăti contribuţia?

Nu numai sistemulŭ de dare, ci întregŭ sistemulŭ de guvernare trebue sĕ se schimbe, décă este ca statulŭ sĕ nu mai fiă privitŭ — cum dice fóia apponyistă — ca unŭ molochŭ, alŭ căruia scopŭ de căpeteniă este, de a înghiţi proprii sĕi copii.

Revista politică.

Dinăuntru. *Cestiunea gimnasiului din Beiuşŭ* a fostŭ desbătută în fine şi în consistoriulŭ plenarŭ alŭ diecesei oradane, în diua de 9 Iulie n. In preséra şedinţei consistoriului, vr'o 40 de protopopĭ şi preoţĭ s'au întrunitŭ într'o conferinţă, sub preşedinţa Rvd. d-nŭ vicarŭ *Chiriacŭ Barbulŭ*, avêndŭ ca secretarŭ pe d-lŭ *Vasilie Leşianŭ.* Preotulŭ din Ceheiu, Georgiu Sfĕrle, nêmŭ cu canonicululŭ Lauranŭ, a avutŭ îndrăsnélă sĕ declare pe preoţii adunaţĭ în conferinţă de contrarĭ ai Episcopului. La acéstă insinuare protopopii şi preoţii din conferinţă au rĕspunsŭ, votândŭ încredere şi alipire Episcopului, desarmândŭ astfelŭ pe insinuatorulŭ. S'a primitŭ apoi propunerea d-lui protopopŭ *Lazarŭ*, ca sĕ se céră convocarea sinodului diecesanŭ, în care sĕ se desbată cestiunea gimnasiului şi a şcólelorŭ ameninţate.

In 9 Iulie s'a ţinutŭ şedinţa consistoriului, în care Episcopulŭ *Pavelŭ* a cetitŭ o espunere lungă a acestei afacerĭ, ale căreia fase suntŭ cunoscute cetitorilorŭ noştri.

La cererea d-lui protopopŭ *Lazarŭ* d'a se conchema sinodulŭ, Episcopulŭ a rĕspunsŭ că nu e în contra sinodului,

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Prietinulŭ îţĭ pune capulŭ.

— Snóvă. —

Doi tinerĭ erau sorociţĭ unulŭ de altulŭ, fraţĭ de cruce, nedespărţiţĭ în bine, ca şi în rĕu. Leagĕnulŭ prietiniei lorŭ a fostŭ casa unui neguţătorŭ, unde îi aşedară părinţii lorŭ lipsiţĭ; îndemnulŭ-străinĕtatea, căcĭ ambii erau cucĭ pribegiţĭ, şi acelŭ imboldŭ firescŭ, care silesce barda sĕ părăséscă ţĕrĭ îndepărtate şi pe omŭ sĕ tragă la semenii sĕi.

Dile au venitŭ, dile au trecutŭ dela césulŭ ântâiei lorŭ întêlnirĭ şi tótă diua ce venia îşĭ aducea nouĕle sale legăturĭ, şi tótă diua ce trecea, vedea inimile lorŭ mai strînsŭ împreunate. Bucuria unuia bucuriă a fostŭ şi pentru celalaltŭ, şi durerea unuia ambii o simţiau deopotrivă. Neguţătorulŭ se bucura şi elŭ de acéstă înrudire sufletéscă a ucenicilorŭ sĕi şi-i purta cu deosebită blândeţă. Nu mai erau ei ucenicĭ de rêndŭ ca ceilalţĭ ucenicĭ, ci erau aşa dicêndŭ prunci de sufletŭ şi ca prunci de sufletŭ au fostŭ purtaţĭ....

Şése anĭ au sburatŭ astfelŭ peste capetele lorŭ, şi ei simţiau, că césulŭ despărţirei le va rumpe inima. Nicĭ nu s'au despărţitŭ, ci adunându-şĭ bănişorii cruţaţĭ, se retraseră într'unŭ orăşelŭ mai micŭ şi-şĭ deschiseră faţă în faţă câte o dughiană (prăvălióră) după puterile lorŭ. Di de di se vedeau ei în acestŭ orăşelŭ şi di de di îşĭ destăinuiau cele petrecute: câştigulŭ, perderea, întreprinderile şi tóte ale lorŭ. Ómenii se obicĭnuiră atâtŭ de multŭ cu ei, încâtŭ îi căutau înadinsŭ. Nu odată vedeai cetăţenĭ din a treia-patra stradă venindŭ sĕ cumpere la „prietinĭ“. Omenia, sirguinţa, dér mai pre susŭ de tóte lăuntrica lorŭ prieteniă le făcu numele cinstitŭ şi ei nu aveau decâtŭ sĕ purcédă pe cărarea apucată, ca sĕ fiă fericiţĭ.

Fericiţĭ! Aşa era sĕ fiă, dér a fostŭ altfelŭ scrisŭ în cartea sorţii, căcĭ altulŭ a fostŭ destinulŭ unuia şi altulŭ alŭ celuialaltŭ.

Rĕulŭ moştenitŭ cu firea nóstră nu s'a stêrpitŭ, patimile nu dormŭ şi numai odată décă le dămŭ frêu, suntemŭ în primejdiă a fi stăpâniţĭ de ele. Căcĭ o singură cădere ne trage cu mai mare putere spre rĕu, decum ne tragŭ dece porniri bune spre bine; precum o singură di de bólă întinsă ne sécă mai multe puterĭ, decâtŭ putemŭ câştiga în dece altele. Care a cădutŭ astădĭ odată, mâne e în primejdiă sĕ cadă de douĕ-orĭ, precum o pétră dată pe povêrnişŭ în josŭ nu se opresce în medŭ de cale, ci se rostogolesce cu o iuţime mai mare, totŭ mai mare. Căderea ântâiă este ochiulŭ, este veriga ântâiă în lanţŭ, după care urméză numĕrulŭ nesfêrşitŭ alŭ celorlalte căderĭ.

De-aicĭ urmândŭ firulŭ povestirei nóstre, vomŭ dice, că deşi apă de ajunsŭ curgea pe móra ambilorŭ tinerĭ, totuşĭ prietinia lorŭ de acuma nu era cea de demultŭ. O patimă se încuibă în inima unuia dintre ei, patima pismei, éră acésta îşĭ avea rădĕcina în faptulŭ, că pe când ăsta locuia în casă închiriată, cela cumpĕră căsuţa unui vecinŭ şi se mută în casa sa. Lucru puţinŭ în sine, dér greu în urmărĭ, deórece nicĭ prietinia cea mai dela inimă nu-i scutită de picurulŭ veninosŭ alŭ gelosiei şi mândriei când este vorbă de câştigŭ. Zace în natura nóstră pĕcătósă, sĕ ne tălmăcimŭ spre pagubă binele altuia.

„Elŭ are casa lui“—dise prietinulŭ—„eu nu am. Tótă lumea scie, că cu aceeaşĭ putere am începutŭ, şi tótă lumea mĕ va cugeta mai pĕcătosŭ decâtŭ elŭ“.

Picătura a cădutŭ la rădĕcina viuă şi rădĕcina începe a da vlăstarĭ.

„Trebue sĕ-mĭ cumpĕrŭ şi eu o căsuţă“, urmă elŭ, „dér unde-sŭ banii? Banu-i armă ferecată şi acéstă armă îmĭ lipsesce. Şi totuşĭ trebue sĕ mĕ ţinŭ de elŭ, căcĭ îmĭ îndulceşce muşterii“.

Picătura pĕtrunse în sânge, sângele se corupe.

„Dĕunădĭ îmĭ spunea, că are niscai banĭ cruţaţĭ; i-oiu cere îndemâna“.

In altă di era la prietinulŭ sĕu şi-i cerŭ ajutorŭ.

„Cere-mĭ sufletulŭ“ — rĕspunse acela, „că ţi l'oi da, dér cu banĭ acuma nicĭ decâtŭ nu te potŭ prindări, deórece puţinii, despre carĭ ţi-am făcutŭ amintire, chiar alaltă-erĭ i-am trimisŭ în preţulŭ negoţului, ce am cumpĕratŭ“.

„Cu o învĕţătură mai multŭ“ — murmură prietinulŭ, dér nu s'a depărtatŭ.

Vlăstarii crescŭ şi se întărescŭ, patimele ridică capulŭ.

„Ei bine, prietine“ — luă éră cuvêntulŭ — „sufletŭ dela mortŭ nu cerŭ, dér atâta vei puté face, sĕ stai bunŭ pentru mine până la vreme.“

dér că nu află acuma oportunŭ timpulŭ pentru convocarea sinodului.

D-lŭ canonicŭ *Şarcadi* a propusŭ sĕ mérgă Episcopulŭ împreună cu Motrolitulŭ la tronŭ cu plângerea. Propunerea s'a primitŭ, dér cu adausulŭ „când se va afla de bine."

Preotulŭ I. Moldovanŭ din Nirŭ-Adonŭ, dela care eramŭ în dreptŭ a aştepta tocmai acuma, când şi şcóla din parochia sa este ameninţată, o atitudine cu totulŭ alta, făcŭ propunerea ca sĕ se voteze mulţumită şi încredere guvernului diecesanŭ şi sĕ enunţe consistoriulŭ, că nu consimte cu cele scrise în foi, sĕ stăruiască Episcopulŭ, ca ministrulŭ sĕ declare, că profesorii potŭ esplica studiile şi în limba română. Propunerea a fostŭ primită, cu alte cuvinte amŭ rĕmasŭ totŭ acolo, unde amŭ fostŭ.

Cu acésta însĕ nu póte fi mulţumită nimenĭ, de aceea din nou vomŭ trebui sĕ discutămŭ cestiunea şi sĕ stăruimŭ, pentru ca sĕ fiă resolvată în înţelesulŭ dorinţelorŭ clerului şi poporului românŭ din diecesă.

In urma crescerei influinţei partidului *Cehilorŭ tinerĭ*, carĭ învinuescŭ pe Cehii bĕtrânĭ, că prin pactulŭ stabilitŭ la Viena suntŭ jertfite Germanilorŭ interesele poporului cehŭ, conducĕtorulŭ partidului Cehilorŭ bĕtrânĭ, *Dr. Rieger* printr'o scrisóre adresată ḑiarului „Pozor" din Olmütz arată nedreptatea, ce i-se face prin nesfĕrşitele atacurĭ îndreptate în contra lui, şi intenţiunea ce are *d'a se retrage de pe arena politică.*

In acelaşŭ timpŭ Cehii tinerĭ continuă a ţine adunărĭ şi a înfiera pactulŭ ca o operă de germanisare. Astfelŭ *Iuliu Gregr*, unulŭ din conducĕtorii Cehilorŭ tinerĭ, într'o adunare ţinută în Praga, ḑise între altele, că Germanii voescŭ sĕ reducă pe Cehĭ la starea Slovacilorŭ, carĭ suferŭ ca nicĭ o altă naţiune din Europa, cu carĭ proced Ungurii cu atâta cruḑime, încât le răpesc chiar copiii şi-i vênd la Dobriţinŭ. Podulŭ de aurŭ, ce se construesce prin pactŭ, ca Germanii sĕ ajungă pe elŭ la ţelulŭ lorŭ, duce la distrugerea monarchiei. Punctaţiunile pactului suntŭ făcute chiar de bărbaţĭ de-ai poporului cehŭ, ca Dr. Rieger.

Astfelŭ vorbĭ Gregr, ér adunarea strigă la adresa Germanilorŭ „sĕ mérgă în Africa", ér la adresa lui Riegr „josŭ cu conducĕtorulŭ usurpatorŭ." Gregr fù viu aplaudatŭ, i-se strigă „sĕ trăiască", mai alesŭ când încheiă cu cuvintele: „Acéstă partidă (a Cehilorŭ tinerĭ) va trebui sĕ organiseze întregŭ poporulŭ; viitórea partidă nu se va vinde guvernului pentru o miserabilă subvenţiune."

Dinafară. Se pare, că esecutarea maiorului Paniţa va fi fatală pentru prinţulŭ *Ferdinand alŭ Bulgariei*. Mereu se vorbesce, că Ferdinand ar avé de gândŭ sĕ abḑică şi că la Carlsbad, unde se află elŭ acum, s'ar fi ţinutŭ unŭ consiliu de familiă în scopulŭ acesta. „Constituţionalulŭ", organŭ oficiosŭ alŭ guvernului din Bucurescĭ, crede a sci, că e seriósă vorba despre abdicarea prinţului Ferdinand de Coburg, care nu vré sĕ se întórcă la Sofia, fără a fi recunoscutŭ de tóte puterile Europei, lucru care nu se va puté întâmpla, décă nu voescŭ puterile sĕ aţîţe pe Rusia.

De altă parte împĕratulŭ Germaniei 'şi-a întreruptŭ deodată călĕtoria şi s'a întorsŭ grabnicŭ la Berlinŭ. Acestŭ faptŭ se comentéză viu şi i-se dă o însemnătate mare. Probabilŭ, că în urma sgomotelorŭ despre o alianţă franco-rusă, precum şi în urma deselorŭ manifestaţiunĭ de simpatiă între Francesĭ şi Ruşĭ, împĕratulŭ Vilhelm se gândesce seriosŭ la o înţelegere cu Rusia, pentru a înlătura evenimente mai grave, ce s'ar puté ivi dintr'o ḑi într'alta. Cu ocasiunea visitei, ce împĕratulŭ Vilhelm o va face Ţarului, se va stabili, precum se ḑice, unŭ programŭ politicŭ, care a fostŭ comunicatŭ ambasadei ruse din Berlinŭ şi care cuprinde urmĕtórele patru puncte:

1. Germania, susţinută de Rusia, va favorisa ridicarea pe tronulŭ Bulgariei a principelui Valdemar alŭ Danemarcei, care va îmbrăţişa religiunea ortodocsă.

2. Rumelia orientală va fi definitivŭ anexată la Bulgaria, care se va ridica la rangulŭ de regatŭ.

3. Puterile europene se vorŭ aduna într'unŭ Congresŭ pentru a decide asupra mĕsurilorŭ ce trebue luate contra socialismului.

4. Tóte cestiunile internaţionale, care obligă pe State de a trăi pe piciorŭ de resbelŭ, vorŭ fi supuse deliberărei Congresului, care va lua în acéstă privinţă decisiunĭ suverane şi va angagia responsabilitatea activă a congresului, relativŭ la decisiunile sale.

Ţinêndŭ sémă şi de turburările, ce s'au ivitŭ între Muntenegru şi Albanezĭ, de turburările ivite în Armenia, de demonstraţiunile făcute în contra Germaniei cu ocasiunea sĕrbătorei naţionale france e dela 14 Iulie n., de raporturile încordate dintre Serbia şi Austro-Ungaria, putemŭ ḑice, că starea actuală nu e de locŭ mulţămitóre şi că se potŭ întâmpla dintr'o ḑi într'alta evenimente fórte însemnate.

Pe când se petrecŭ acestea, *Rusia* continuă în tótă liniştea cu *înarmările* şi cu pregătirile de rĕsboiu. Precum spune „Novoje Vremja", ministeriulŭ rusŭ de marină a hotărîtŭ sĕ întărescă flota din Marea Négră cu patru corăbii nouĕ de rĕsboiu. Consiliulŭ admiralităţii a aprobatŭ deja, precum se ḑice, proiectele relative la construirea acestorŭ corăbii.

Cu privire la sgomotele despre *abdicarea prinţului Ferdinand alŭ Bulgariei*, se scrie din Viena fóiei semioficióse „Pester Correspondenz", că e adevĕratŭ, cumcă principele Ferdinand a avutŭ intenţiunea sĕ depună coróna de principe, care-i este ghimpósă acum, la dispoziţia poporului bulgarŭ. Călĕtoria ducelui Ernst de Sachsen-Coburg-Gotha la Carlsbad, unde se află principele Ferdinand, a statŭ în legătură cu acéstă intenţiune, căcĭ în Sofia e angajatŭ nu numai prestigiulŭ, ci şi o parte însemnată din averea familiei Coburg, care printr'o grabnică retragere a prinţului, fără a'i fi mai ântêiu regulate raporturile de dreptŭ privatŭ cătră statulŭ bulgarŭ, arŭ fi în periculŭ d'a fi în modŭ simţitorŭ păgubite. In urma consiliului de familiă ţinutŭ în Carlsbad, prinţulŭ Ferdinand s'a lăsatŭ deocamdată de gândulŭ d'a abdica, „Pester Corresp." spune, că Ferdinand şi-a perdutŭ răbdarea şi nu mai póte rĕmâne multŭ timpŭ în posiţia'i nesigură de adĭ. Vrêndŭ sĕ-şĭ întemeieze şi o familiă, prinţulŭ Ferdinand se află în nefavorabila împrejurare, că nu e ortodoxŭ ca poporulŭ bulgarŭ, şi probabilŭ, că va trebui sĕ'şĭ alégă o princesă catolică, dér din familiă distinsă, pentru ca în schimbulŭ religiunei sĕ câştige pe Bulgarĭ prin rangulŭ familiarŭ. Dér prinţulŭ Ferdinand nu póte spera, că o casă suverană de rangulŭ ântêiu i-ar da o princesă, câtŭ timpŭ tronulŭ lui e nesigurŭ. Nefiindŭ de asemenea nicĭ o speranţă d'a câştiga favórea Ţarului, orĭ d'a i-se recunósce domnia de cătră puterile europene, prinţului Ferdinand nu 'i rĕmâne altceva decâtŭ a da Bulgariei, cu voia orĭ fără voia Porţii, o mai mare independenţă politică, şi *tronului bulgarŭ unŭ rangŭ mai mare, rangulŭ regalŭ*. Acestea s'au stabilitŭ în Carlsbad şi Stambulov a şi începutŭ acţiunea pe lângă Pórtă în acéstă direcţiune. Stambulov oferă Porţii în schimbulŭ independenţei Bulgariei cea mai intimă alianţă şi convenţiă militară.

SCIRILE ḐILEI.

Despre mĕsurarea dărei de câştigŭ scrie ḑiarulŭ „Nemzet" urmĕtórele: „Deja de mai înainte am amintitŭ, ceea ce şi ministrulŭ de finanţe a accentuatŭ la diferite ocasiunĭ în dietă, că ministrulŭ are de gândŭ sĕ reformeze darea de câştigŭ şi sĕ revisuiască legea acestei dărĭ. Basa acestei reforme trebue sĕ o formeze cunóscerea exactă a câştigului ce e a fi supusŭ dărei, ceea ce nu se póte face fără o scădere a cheii după care se socotesce darea de câştigŭ. Ministrulŭ a aşternutŭ diferite proiecte organelorŭ financiare spre studiare şi a provocatŭ pe organele sale sĕ ia în considerare dreptele interese ale contribuabililorŭ. In unele cercurĭ însĕ, unde se ivescŭ modificărĭ însemnate, se va constitui pentru esaminare o comisiune presidată de unŭ delegatŭ alŭ ministeriului de finanţe. O astfeliu de comisiune se va întruni încurêndŭ şi în Braşovŭ.

* * *

Esploatarea pădurilorŭ Făgăraşului. La direcţiunea pădurilorŭ din Clujiu s'a ţinutŭ în ḑiua de 4/16 Iulie o pertractare de oferte pentru esploatarea pădurilorŭ statului dela Făgăraşŭ. Preţulŭ de strigare a fostŭ de 31,100 fl. Dintre concurenţĭ, firma Vuk & Comp. din Pesta a obţinutŭ dreptulŭ de esploatare dândŭ 51,160 fl.

* * *

Carmen Sylva. Regina României lucréză la traducerea mai multorŭ poveştĭ poporale din colecţia rĕposatului Ispirescu. Se ḑice, că în curêndŭ au sĕ apară poveştĭ originale ale Reginei sub titlulŭ de „Babele".

* * *

Juncţiune de căi ferate. Intre guvernulŭ românŭ şi celŭ austro-ungarŭ se făcŭ tratărĭ pentru legarea căilorŭ ferate române cu cele ardelene pe la pasurile Ghimeşŭ, Turnu-roşu şi Vulcanŭ.

* * *

Muşcaţĭ de câne turbatŭ. In Haţegŭ, după cum ni-se comunică, au fostŭ muşcaţĭ ḑilele acestea vre-o 20 de locuitorĭ de unŭ câne turbatŭ. Nenorociţii, între carĭ unii suntŭ fórte greu rĕniţĭ, au fostŭ cu toţii transportaţĭ la institutulŭ bactereologicŭ din Budapesta.

* * *

Filoxera. Ivindu-se filoxera în viile comunei Şaroşŭ, din comitatulŭ Târnavei marĭ, ministrulŭ ungurescŭ de agricultură a datŭ o ordinaţiune sub Nr. 31,233, prin care pune întregŭ ţinutulŭ sub carantină.

* * *

Instalare. Din protopresbiteratulŭ Caransebeşului ni-se scrie: Duminecă în 1 Iulie a. c. s'a sĕvîrşitŭ instalarea d-lui *Ioanŭ Dumitrescu* ca parochŭ în parochia Verciorova (protopresbit. Caransebeşului) cu o solemnitate rară, fiindŭ adunată la biserică întrégă comuna şi unŭ numĕrŭ însemnatŭ de óspeţĭ. După instalare s'a datŭ o mésă comună în locuinţa noului parochŭ, la care au fostŭ învitaţĭ comitetulŭ parochialŭ şi inteligenţa din comună, precum şi toţĭ óspeţii străinĭ. Cu astă ocasiune s'au ţinutŭ, se 'nţelege, mai multe toaste. — Dea Dumneḑeu, ca părintele Dumitrescu sĕ pótă lucra şi aicĭ cu sporiu, ca şi până acum, pentru binele bisericei!

„Stau, prietine, stau cu dragŭ sufletŭ şi până la câtŭ voescĭ".

S'au despărţitŭ.

Peste două sĕptĕmânĭ pretinulŭ era cu casă nouă şi se simţia óre cum mândru, că după părerea lui s'a legiuitŭ înaintea lumei în potriva primejdiosului soţŭ. Şi-lŭ prindea, n'ai crede cum, când se preumbla înaintea dugheanei, cu mânile la spate, cu capulŭ cam ridicatŭ, dedeplinŭ convinsŭ, că-i stăpânŭ. De însemnatŭ însĕ, că pe atuncĭ nu era ca acum la totŭ pasulŭ cassă de păstrare, de unde pentru câţĭ-va florinĭ la anŭ sĕ scoţĭ sute de sute. Décă erai lipsitŭ, mergeai la Jidovŭ, éră Jidovulŭ, chiar pentru-că te scia la nevoiă îţĭ cerea câtŭ elŭ voia.

S'au împrumutatŭ. Va sĕ ḑică şi-au vêndutŭ slobodḑenia şi s'au făcutŭ slugile Jidovului, fără a cugeta, că vremea, care pentru celŭ datorŭ are pene la umĕrŭ, nu a uitatŭ a'şĭ pune şi la călcâie.

Terminulŭ socotelelorŭ a sositŭ.

„Prietine" — ḑise soţulŭ într'unŭ meḑŭ de ḑi — „direge-ţĭ trebile, că uite, nu'mĭ mai potŭ închide uşile dinaintea Jidovului, care'mĭ vine bólă în spate".

„De acolo nu'ţĭ fiă supĕrare", rĕspunse prietinulŭ — „Jidovulŭ e răbduriu şi décă îi facemŭ o scrisóre despre mai multişorŭ, bucurosŭ mai trăgănéză până la vremurĭ mai priincióse."

„Nu'ţĭ dau acestŭ sfatŭ", observă soţulŭ, „dér décă stăruescĭ, fiă".

Aşa la alŭ doilea, treilea, putrulea terminŭ, soţulŭ mereu făcêndu'lŭ luătorŭ aminte sĕ'şĭ limpedéscă, ce are de limpeḑitŭ; pretinulŭ din potrivă, codindŭ în tóte părţile, sĕ'lŭ bage la năcazŭ.

Jidovulŭ încolo era răbduriu — curatŭ ângerŭ de binefacere... până la o vreme. Insĕ când i-se întundă mâţa binişorŭ în sacŭ, şi elŭ vĕḑu, că nu mai este de unde sĕ prindă sĕu, aduse toba peste capulŭ chizeşului şi pentru-că căsuţa şi puţinele unelte nu i-au rotunḑitŭ pretensiunea, l'a aruncatŭ în temniţă . . . .

„Décă vrei, sĕ ai mulţămită" — ḑicea elŭ cunoscuţilorŭ, carĭ îlŭ cercetau în închisóre, — „prinde-ţĭ atare căţelŭ şi'i aruncă fărĭmăturile, ce rĕmânŭ după mésă. Elŭ va uita multele loviturĭ, de câte'i facĭ parte, şi s'a lipi de tine, dér fiĭ cu ochii în patru faţă de prietinŭ, că prietinulŭ îţĭ pune capulŭ!" Kœvary.

Cântece poporale.

Suflă vêntulŭ, nu încétă,
Dorulŭ mândrei nu se gată,
Şi din lună şi din norŭ
Eu citescŭ numai totŭ dorŭ.

*

Cine 'n dragoste nu crede
Nu mai calce iérbă verde,
Nice verde, nicĭ uscată,
Numai totŭ în patŭ sĕ zacă.

*

Dorulŭ meu e numai dorŭ
Nu 'lŭ potŭ spune tuturorŭ,...
Las' că'lŭ scie óre cine
Care 'lŭ trage ca şi mine,
Că totŭ dintr'unŭ locŭ ne vine.

*

Dragostile de demultŭ
Nu se potŭ uita curêndŭ.
Dragostile nóstre, lele,
Ca şi foculŭ de surcele,
De-asupra se potolesce
De desubtŭ sĕ bobotesce.

*

Ochii mei cu-a mândrii mele
Numai nu-şĭ potŭ da inele.
Ochii mei cu-a mândruţii
Numai nu potŭ vorovi.

Morŭ, mândră, şi mĕ aprindŭ
Când te vĕdŭ pe drumŭ trecêndŭ
Albe póle scuturândŭ
Şi cu mâna vêntŭ făcêndŭ.

*

Cărăruşe la isvorŭ,
Ţucu-ţĭ ochii, bădişorŭ,
Ochi-ţĭ şi sprîncenele
Ciuntă-mĭ mie ḑilele.

*

Frunḑă verde trei smicele
Eu cu dorŭ, mândra cu jele
Şi-amêndoi cu inimĭ rele.

*

Mândruliţă struţŭ de florĭ
Nu mĕ blăstăma sĕ moriu,
Că m'oiu pune şi-oiu muri,
Apoi tu ţi-i bănui

*

Plânge pĕmêntulŭ sub mine
Ca şĭ-unŭ copilŭ de trei ḑile,
Şi eu plângŭ de-asupra lui
De bănatulŭ óre-cui.

*

Tacĭ inimă 'n sinulŭ meu
Şi nu spune, că ţi-e rĕu;
Fiĭ, inimă, răbdurie
Cum îi tina sub călcâie,

Noua cameră de comerțŭ din Bucuresci a alesŭ o comisiune de 12 membrii, care sĕ se ocupe cu revisia tarifului autonomŭ alŭ vămilorŭ.

***

Esploatarea minelorŭ ardelene. Din mina Ruda a societății Harkort s'au scosŭ în luna Iunie 70 chilograme de aurŭ.

***

Inspectorulŭ generalŭ alŭ infanteriei, Fzm. br. König, a sositŭ în 5 l. c. la Clușiu pentru ca sĕ inspecteze regimentulŭ de infanteriă de acolo. Apoi de aicĭ va pleca la Sibiiu și apoi la Brașovŭ, pentru ca sĕ inspecteze și regimentele din aceste două orașe.

***

Rĕscumpĕrată de statŭ. Cu 1 Augustŭ a. c. calea ferată nordostică ungară va trece în administrarea direcțiunei căilorŭ ferate ungare ale statului, în urma unui contractŭ de rĕscumpĕrare încheiatŭ între guvernulŭ ung. și între societatea căilorŭ ferate ungare nordŭostice.

***

Comerciulŭ ambulantŭ. Ministeriulŭ ung. de comerțŭ a aprobatŭ statutulŭ orașului Eperjes privitorŭ la oprirea comerțului ambulantŭ pe teritoriulŭ orașului.

***

Convocărĭ. Adunarea generală a „Associațiunei Transilvane“ este convocată pe ḑiua de 15 (27) Augustŭ în *Reghinulŭ săsescŭ.* — Adunarea generală a Despĕrțĕmêntului XI (Sĕlagiu) alŭ „Associațiunei“ este convocată pe 4 Augustŭ s. n. în *Supurulŭ de susŭ.* — Adunarea generală a Despărțĕmêntului II (Făgărașŭ) alŭ „Associațiunei“ este convocată pe 15 (27) Iulie în *Zĕrnescĭ.* Toțĭ Românii iubitorĭ de cultura poporului nostru suntŭ învitațĭ a lua parte la aceste adunărĭ.

***

Difterită. In Hĕlchiu (com. Brașovului) bântue difterita între copii. După cum ni-se comunică, până acuma au muritŭ de acéstă bólă mai mulțĭ copii, între carĭ vre-o 3 românĭ.

***

O comună greco-catolică compusă mai numai din emigrațĭ din Țéra unguréscă (de bună sémă Rutenĭ) s'a formatŭ în orașulŭ Hazleton din America. Preotulŭ comunei Edm. Volkay a venitŭ din America, ca sĕ-șĭ ia familia și sĕ o ducă acolo.

***

Farmaciă nouă s'a deschisŭ de curêndŭ în Zĕrnescĭ cu firma „La S-ta Treime“. Proprietarulŭ farmaciei, d-lŭ *Aurelŭ Cutcanu,* s'a îngrijitŭ pentru aprovisionarea câtŭ mai completă a farmaciei sale, pe care o recomandămŭ sprijinului căldurosŭ alŭ locuitorilorŭ noștri din acelŭ jurŭ.

***

Omnibus la Zizinŭ. Dela 20 l. c. vorŭ circula în fiă-care ḑi două omnibusurĭ la Zizinŭ, carĭ vorŭ pleca dela otelulŭ „la Corónă“ din Brașovŭ: la 7 óre diminéța și la 4 óre după amédĭ, dela Zizinŭ la Brașovŭ vorŭ pleca Omnibusurile la 8 óre diminéța și la 9 óre séra.

***

Schimbarea numelorŭ. In ministeriulŭ românŭ de justiție se chibzuesce d'a se lucra unŭ proectŭ de lege privitorŭ la schimbarea numelorŭ. Era și timpulŭ, căcĭ mulțĭ streinĭ compromișĭ șĭ-au pierdutŭ urma schimbându-șĭ numele fără scirea nimĕrui.

***

O mare nenorocire s'a întêmplatŭ pe calea ferate cătră Rimnicŭ în România. O femeiă dela țéră sĕ întorcea acasă cu trăsura dimpreună cu două fiice ale ei, una de 12, ér alta de 16 anĭ. Șoséua trecea peste linia ferată. Trenulŭ tocmai venia. Femeia nerăbdătóre poruncĭ vizitiului sĕ mâne mai departe. Acesta ascultă, dér în momentulŭ acela sosindŭ trenulŭ, caii se spăriară și nu voiră sĕ pornéscă, ér trăsura fiindŭ pe șinĭ, fŭ isbită de locomotivă. Trenulŭ trecŭ peste ea, sdrobind'o. Femeia dimpreună cu fiicele sale fură făcute numaĭ bucățĭ, unŭ calŭ și vizitiulŭ fură greu rănițĭ. A doua ḑi vizitiulŭ muri. Rĕmășițele femeii și ale fiicelorŭ fură transportate în spitalŭ, de unde apoi fură înmormêntate.

***

Nenorocirea unei corăbii pe Dunăre. Vaporului „Verto“ în călĕtoria sa dela Viena la Pesta i-se frânse cârma. Călĕtorii se înspăimântară, fiind-că vaporulŭ ajunse în voia valurilorŭ. In fine cârmacii reușiră sĕ tragă vaporulŭ la țĕrmure. In curêndŭ sosi vaporulŭ „Komarom“, care duse pe călĕtorĭ mai departe.

***

Avisŭ. Din Șomcuta-mare ni-se trimite cu data 14 Iulie n. următorulŭ avisŭ: Dintre invitările la balulŭ împreunatŭ cu concertŭ, ce se va da în 24 Iulie n. c. în favorulŭ corului plugarilorŭ românĭ din Șomcuta-mare, câteva ni-s'au înapoiatŭ dela postele respective cu observarea, că „adresatulŭ e necunoscutŭ.“ Imprejurarea acésta póte fi în defavorulŭ reușitei balului nostru și de aceea rugămŭ pe acei domnĭ și stimabile familii românescĭ, carora nu li-ar sosi la mână învitarea la petrecerea nóstră — altcum multŭ promițĕtóre — sĕ binevoéscă prin acésta a se considera ca învitațĭ. „Programa concertului“ se va împărți cu ocasiunea rĕscumpărărei de bilete. — La concertŭ, pe lângă piano, violină și declamațiunĭ, va debuta corulŭ teologilorŭ și corulŭ plugarilorŭ românĭ din locŭ. — *Comitetulŭ arangiatorŭ.*

***

Recunoscință. D-lŭ Mihailŭ Bungărdeanŭ, preotŭ în Bileagŭ, împreună cu învĕțătorulŭ, curatorulŭ primarŭ și alțĭ 7 representanțĭ ai bisericei gr. or. din Bileagŭ, ne rógă a esprima pe acéstă cale mulțămita și recunoscința lorŭ față cu d-lŭ Ioanŭ Baciu, parochulŭ Șoimușului, care ca pictorŭ li-a sciutŭ zugrăvi biserica spre cea mai mare îndestulire și mulțămire.

***

Petrecere de vĕră va da inteligința română din Cenade și jurŭ, care se va ținé Duminecă în 3 Augustŭ n. c. în pădurea numită „Frumósa“. Venitulŭ curatŭ e destinatŭ în favorulŭ scólei române gr. cat. de acolo. Prețulŭ de întrare: de persónă 80 cr., de familiă până la 3 membri 1 fl. 50 cr., de familiă peste 2 membri 2 fl. v. a. Inceputulŭ la 4 óre p. m. In pausă se va juca „Călușerulŭ“ și „Bătuta“. Suprasolvirile și ofertele se vorŭ cuita în ḑiarele românescĭ. Mâncările rĕmânŭ în grija óspeților ŭ.

***

Ursŭ ucisŭ. In Matefalĕu din comit. Ciucŭ a fostŭ ucisŭ în ḑilele trecute unŭ ursŭ mare.

***

Denunțatŭ de propria sa soțiă. Cu ocasiunea têrgului ținutŭ în Timișóra în sĕrbătorile Rusaliilorŭ, a fostŭ ucisŭ în decursulŭ nopții unŭ păstorŭ de vite, pe lângă acesta fură greu rănițĭ alte patru persóne. Doi Țiganĭ, bănuițĭ fiindŭ, că ar fi sĕvîrșitŭ fapta, au fostŭ arestațĭ, dér eliberațĭ îndată ce dovediră, că unde au fostŭ în timpulŭ sĕvîrșireĭ crimei. Se părea, că crima va rĕmâné nepedepsită, când din întêmplare fŭ arestatŭ unŭ individŭ, bănuitŭ, că ar fi sĕvîrșitŭ crima. In satulŭ Gata trăiesce unŭ individŭ cu numele Janos Deak, care a fostŭ mai de multe-orĭ pedepsitŭ. Acesta adese-orĭ maltrata pe soția sa, așa și acum de curêndŭ când o bătŭ cu unŭ ciomagŭ. In amărăciunea ei strigă femeea: „Aștéptă, de aicĭ înainte nu vei mai puté bate pe nimenea, voiu da la lumină asasinatele tale!“ Deak fugi de acasă. In ḑiua următóre, cătră amurgulŭ serei, chemă pe femeia sa la țĕrmurulŭ rîului Berzava. Venindŭ femeia fără sĕ bănuiască nimicŭ, bărbatulŭ o apucă și o tîrî până lângă rîu voindŭ sĕ o arunce în apă. La strigătele de ajutorŭ ale desperatei femei, veniră în grabă câțĭva ómenĭ, dér Deak dispărŭ în întunerecŭ. Femeea se duse la oficiulŭ gendarmeriei și povesti, că bănuesce pe bărbatulŭ ei de autorŭ alŭ omorului din Timișóra. Gendarmii arestară pe Deak, și-i aflară hainele sale pline de sânge îngropate. La începutŭ tăgădui, că ar fi fostŭ în piéța de vite, mai târḑiu mărturisi, acésta, dér negă sĕvêrșirea omorului. Elŭ fŭ predatŭ tribunalului din Timișóra.

***

Ḑiariștii din Bucurescĭ s'au întrunitŭ Joi séra, pentru a pune basele unei societățĭ a presei. S'a alesŭ o comisiune compusă din d-nii: C. Bacalbașa, D. Roco, G. Ionescu, Z. Arbore și F. Damé, carĭ se redigeze statutele, spune „Timpulŭ.“

***

Furtŭ. Erĭ țĕranulŭ Kozma Istvan din Ciatosegŭ a furatŭ în curtea de lângă podulŭ Oltului dela Doboli inferiorĭ țĕranului Gergely Ferencz din Tușnadŭ, care dormia, o pungă cu 43 fl. Hoțulŭ a fostŭ prinsŭ în Brașovŭ și predatŭ judecătoriei de cercŭ.

***

Sinucidere, asasinatŭ sĕu întêmplare. Cetimŭ în „Kolozsvar“: In Sâmbăta trecută s'a găsitŭ în grópa de lângă Someșulŭ mare cadavrulŭ fostului locotenentŭ de honvedĭ, Ioanŭ Dosa. Cadavrulŭ fŭ cercetatŭ, în buzunarŭ se găsi o bancnotă de unŭ florinŭ, și mai multe cărțĭ de visită. Esistă trei versiunĭ despre mórtea lui Dosa. S'au că a fostŭ asasinatŭ, ceea ce arată contusiunile de pe trupulŭ sĕu; séu că s'a sinucisŭ fiind-că se afla în lipsă de banĭ, séu că întorcêndu-se beatŭ acasă, a alunecatŭ și a căḑutŭ în grópă. Acéstă ultimă versiune se pare că e mai aprópe de adevĕrŭ.

***

Patru deodată. Din Brŭnn se împărtășesce, că soția hotelierului din Tișnovitz, Maria Kalendofsky, a născutŭ mai alaltăerĭ patru copii, toțĭ băețĭ.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 19 Iulie. Ḑiarulŭ „Hamburger Nachrichten“ publică unŭ articulŭ sensaționalŭ, care se crede, că este inspiratŭ de Bismarck. In acestŭ articulŭ se atacă Austro-Ungaria și se recomandă retragerea prințului bulgarŭ Ferdinand de Coburg, susținîndu-se, că prin acéstă retragere s'ar asigura pacea Europei.

Newyork, 19 Iulie. In San-Salvador încă totŭ domnesce anarchiă. In San-Miguel s'au sĕvêrșitŭ numĕróse asasinate.

Londra, 19 Iulie. Alŭ doilea batalionŭ de grenadirĭ de gardă, care a refusatŭ la 7 Iulie a se supune, a primitŭ ordinŭ sĕ se îmbarce pentru Capetown.

Fi inimă răbdătóre
Cum îi tina sub picióre.
*
Sĕracă inimă lină,
Cum te calcă rĕii 'n tină
Fără nicĭ unŭ picŭ de vină.
De te-ar călca cu dreptu
Nu m'ar duré sufletu;
De te-ar călca cu vina,
Nu m'ar durea inima,
Dér te calcă fără vină
N'ar avé nicĭ ei odihnă.
*
Frunḑă verde de sĕcară
Multŭ mi-e inima amară
Multŭ se arde, multŭ se frige,
Și n'are gură sĕ strige.
Până gură a avutŭ
Ca sĕ strige s'a temutŭ
Ș'acum, după ce s'a arsŭ
Ar striga, dér n'are glasŭ.
*
Traiulŭ rĕu și cu nĕcasŭ
Fură ruja din obrazŭ,
Traiu bunŭ și ticnéla
Pune în obrazŭ ruja.
Sĕ scii, maică, traiulŭ meu,
S'ar uda obrazulŭ tĕu,
Te-ai scula în mieḑŭ de nópte
Și mi-ai cere dulcea mórte.

Dómne rĕu mai pututŭ bate
Fără biciu, fără palțĕu *)
Numai cu noroculŭ meu.
*
Până îi omului bine
Nu sci 'n lume cine-lŭ ține,
Dér când dă de-unŭ mare rĕu
Atuncĭ scii, că-i Dumneḑeu.
*
Insura-m'așĭ însura,
Hidă tare n'așĭ lua,
Frumósă n'oiu căpĕta,
Că-sŭ copilulŭ dracului
Din capĕtulŭ satului;
Isŭ frumosŭ, dér nu vĕdŭ bine,
Sdrențele curgŭ de pe mine.
*
Ḑestrea nevĕstuții mele
E trei zlоțĭ și cincĭ inele,
Inelele-sŭ de aramă
Mândrulița mi-i sĕrmană:
Ea sĕrmană, eu săracŭ,
Lipsa ne-a cóce de capŭ.
*
Mărita-m'așĭ și eu biétă
Hainele de pĕrŭ mĕ gată,
Nicĭ n'am țolŭ, nicĭ n'am cojocŭ,

*) bețișorŭ.

Nice hainele de locŭ:
In cămară
Ca și-afară,
In pivniță
Ca'n uliță.
*
Fata'nvĕlită 'n mĕtasă
Nu ai ce-o duce la acasă,
Că-i trebue țesetóre,
Se culcă 'n sfințitŭ de sóre
Și se scólă 'n ḑiua mare.
Câtŭ se scólă cată 'n ólă
N'a rĕmasŭ ceva de-aseră.
Déră mânce focŭ și pară
Décă n'a eșitŭ pe-afară
Sĕ-șĭ cate de galiță
Sĕ-șĭ pună pe poliță.
*
Ca sĕ pețescŭ mĕ duseiu
La fată cu șése boi
Órbă de ochii de-amêndoi.
Boii'sŭ bunĭ și boii'mĭ placŭ,
Dér cu órba ce sĕ facŭ?!
De-oiu mâna-o la fântână
Cată sĕ o ducŭ de mână.
De-oiu mâna-o la părĕu
Cată s'o ducŭ de măcău.
*
Măritam'așĭ sĕ nu șeḑŭ

Numai câmpulŭ sĕ nu'lŭ vĕdŭ,
Câmpulŭ sĕ'lŭ vadă bărbatulŭ,
Eu sĕ mĕturŭ, s'așternŭ patulŭ,
Sĕ punŭ oglinda'n feréstră
Sĕ vĕdŭ cum îmĭ stă nevastă.
*
Haida, lele, după mine
Sĕ te'nvĕțŭ a trăi bine:
La móră nu te-oiu mâna,
De nu-i mere, nu-i mânca;
Desculță nu te-oiu purta
Că-i umbla tu décă-i vrea.
*
Am o sócră ca ș'unŭ dracŭ
Orĭ ce lucru, ei nu-i placŭ
Orĭ-ce lucru, ei nu-i bine
Décă-i inima de câne.
Ĕs' afară
Ca șĭ-o pară,
Vine'n casă
Ca șĭ-o cósă
Pentru-că nu'sŭ mai frumósă
Nu vede, saie'i*) ochii
Că i-sŭ mai hăḑĭ feciorii.

Culese de **Iuliu Moldovanŭ.**

*) sară-i.

Esamene la sate.

De sub póla Meseşului Sělăgianŭ, Iunie 1890.

Ca comisarŭ alesŭ din partea Despărţĕmêntului XI alŭ „Associaţiunei transilvane“ pentru protopopiatulŭ Crasnei, după esamenele despre care amŭ raportatŭ în numerii de mai 'nainte ai „Gazetei“, luai parte la esamenulŭ ţinutŭ în ḑiua de 15 Maiu în comuna:

Stărciu, fiindŭ de faţă 34 de băeţĭ şi 42 fete; scrisorĭ de probă s'au espusŭ numai 29, dealtmintrelea tóte curate şi legibile. Ascultându-se elevii din obiectele prescrise, s'a constatatŭ resultatŭ puţinŭ măgulitorŭ pentru învĕţătoriulŭ *I. Ciupe*; s'a esperiatŭ cu durere, că de-odată cu mórtea preatimpuriă a fostului preotŭ tênĕrŭ şi zelosŭ alŭ acelei parochii, a regretatului Alesandru Vicaşiŭ, şcóla a rĕmasŭ fără povăţuitorŭ şi astfelŭ şi învĕţămêntulŭ a stagnatŭ. Invĕţătorulŭ e sufletulŭ şcólei; unŭ învĕţătorŭ, căruia 'i zace la inimă causa sântă a şcólei, nu are lipsă de conducĕtorŭ, elŭ şi fără directorŭ îşĭ va împlini nobila lui chiămare cu ardóre şi cu zelulŭ recerutŭ, servindu-i ca îndemnŭ dorulŭ de a lumina pe poporŭ.

Mi-se pare, că mai anii trecuţĭ învĕţătorulŭ acestei comune fusese premiat din partea despărţĕmêntului XI alŭ Asociaţiunei Transilvane. Prin ce feliu de schimbărĭ a pututŭ sĕ trécă déră, de aşa iute şĭ-a uitatŭ de oficiulŭ sublimŭ, ce-lŭ ocupă într'unŭ satŭ mare ca Stărciulŭ? — Ar fi consultŭ, ca învĕţătorulŭ sĕ se reculégă până ce nu-i prea târḑiu şi sĕ satisfacă dorinţei poporului. Poporulŭ, setosŭ de carte, bucurosŭ 'şĭ dă copilulŭ la şcólă numai sĕ védă sporiu, dér când observă, că pruncii pe lângă tóte, că umblă la şcólă, totŭ nu sciu nimicŭ, elŭ însuşĭ se disgustă de şcólă. Sperămŭ, că pe viitorŭ d-lŭ Ciupe — părăsindŭ alte ocupaţiunĭ laterale, dintre carĭ unele chiar de locŭ nu se unescŭ cu diregĕtoria de învĕţătorŭ: — va sta numai şi numai de scólă, căcĭ precum e adevĕrată sentinţa biblică, că, „lurătoriulŭ e vrednicŭ de plata sa“, chiar aşa din potrivă se póte ḑice, că: de plată e vrednicŭ numai lucrătoriulŭ harnicŭ şi sîrguinciosŭ.

Şcóla dealtmintrelea e fórte bună, edificiu solidŭ; am aflat'o cevaşĭ cam necurăţită, pe semne pentru-că nu a avutŭ directorŭ, care sĕ se îngrijéscă şi de acestŭ lucru. — Pe la 10 óre a. m. s'a ţinutŭ în aceeaşĭ ḑi esamenulŭ în comuna locuită parte de Ungurĭ, parte de Românĭ:

Crasna Horvatŭ. In acéstă comună, nefiindŭ învĕţătorŭ statornicŭ, oficiulŭ de învĕţătorŭ pe anulŭ şcolasticŭ trecutŭ l'a purtatŭ în modŭ provisoriu cantorulŭ celŭ bĕtrânŭ, dreptŭ ce nicĭ că putemŭ vorbi de progresŭ; dér totuşĭ cu pruncii presenţĭ la esamenŭ — 16 băeţĭ şi 13 fete — s'a datŭ esamenŭ relativŭ destulŭ de bunişorŭ; câţĭ-va prunci au sciutŭ ceti bine, scrisorĭ încă am vĕḑutŭ espuse puţine, dintre carĭ unele şi mai bune.

Şcóla ar mai puté fi, décă s'ar curăţi şi padimenta, dealtmintrelea n'ar strica sĕ se zidéscă alta nouă, mai în mijloculŭ satului, căcĭ acésta de acum se află cu totulŭ afară de satŭ, unde pruncii în timpulŭ iernei suntŭ împedecaţĭ de-a merge, mai cu sémă când néua e mare. — La 15 Maiu s'a pusŭ esamenŭ în opidulŭ:

Crasna, cu poporaţiune în mare parte maghiaro-arménă şi jidanĭ, afară de vr'o 3—400 suflete Românĭ. Presenţĭ la esamen 19 pruncĭ şi 18 fete. Scrisorĭ de probă au fostŭ 36, fórte legibile şi curate; 7 fete au espusŭ *dantele* (cipce) făcute de mânile lorŭ. Resultatulŭ esamenului a fostŭ peste aşteptare şi fórte escelentŭ. Invĕţătoriulŭ *Gavr. Hossu* a fostŭ întru tóte la înălţimea chiămărei sale; mai cu sémă au escelatŭ elevii în cetitŭ şi calculaţiune. Se póte afirma fără scrupulŭ, că dintre tóte esamenele din acestŭ tractŭ *celŭ mai strălucitŭ a fostŭ esamenulŭ din Crasna.* Merită tótă lauda neobositulŭ învĕţătorŭ, împreună cu directorulŭ şcólei, preotulŭ zelosŭ şi activŭ *I. Ilieşiŭ*, carĭ numai pre lângă ostenélă încordată şi jertfe marĭ au pututŭ face ca dintr'o şcólă, ce acuma's 5—6 anĭ era códa şcólelorŭ din tractŭ, astăḑĭ sĕ devină cea dintâiu în privinţa progresului. Durere, că din causa dataţiunei rele învĕţătorii totŭ mereu sĕ schimbă; ar fi de doritŭ, că décă odată acéstă şcólă dobândesce unŭ învĕţătorŭ activŭ, precum e şi celŭ actualŭ, sĕ-lŭ susţină Românii Sĕlăgenĭ. Décă un-lŭ póte susţiné poporulŭ, care e puţinŭ şi sĕracŭ, cu orĭ ce preţŭ sĕ i-se mijlocéscă vre-unŭ ajutorŭ statornicŭ, fiă dela institutulŭ de creditŭ „Silvania,“ fiă dela despărţĕmêntulŭ XI. alŭ „Associaţiunei.“ Adunarea generală a despărţĕmêntului, ce se va ţiné în véra acésta în comuna Supurulŭ de susŭ, ar fi de doritŭ, ca în desbaterile sale de interesŭ publicŭ, sĕ suleveze şi acéstă cestiune de mare interesŭ pentru esistenţa poporului românŭ din Crasna, căcĭ singurŭ numai acéstă şcólă mai susţine limba românéscă în generaţiunea cea tênĕră, ameninţată din tóte părţile de bóla infernală, ce-şĭ ascute dinţii pentru de a ne înghiţi şi acéstă mână de suflete românescĭ. — Edificiulŭ şcólei din Crasna relativŭ e destulŭ de bunŭ şi corĕspunḑĕtorŭ, ţinutŭ în curăţeniă recerută, spre lauda senatului şcolasticŭ. — S'a mai ţinutŭ cu altă ocasiune esamenulŭ în comunele:

Marinŭ şi Şieredeiu, aparţinĕtóre totŭ tractului Crasnei; neputêndŭ participa însĕ la aceste esamene, nu Vĕ potŭ servi cu date positive, atâta, precum am auḑitŭ, Vĕ potŭ asigura, D-le Redactorŭ, că resultatulŭ esamenului din aceste două comune a fostŭ neîndestulitorŭ, şi că vina pentru neînaintarea învĕţămêntului din aceste comune este a învĕţătorilorŭ respectivĭ *Hertz* şi *P. Chişŭ*, carĭ de locŭ nu se intereséză de şcólă, spre paguba culturală a poporului din acele comune.

Acesta ar fi conspectulŭ generalŭ alŭ esamenelorŭ din tractulŭ protopopescŭ alŭ Crasnei, luate în véra acésta. Vĕ asigurezŭ, D-le Redactorŭ, că-i scrisŭ cu tótă conscienţiositatea, după cum se ḑice: „*sine ira et studio,*“ nicĭ pentru de a înegri pe cineva din rĕutate, nicĭ pentru de a măguli din interesŭ, ci celea vĕḑute şi esperiate le-am desfăşuratŭ în acestŭ tablou, pe care l'am pusŭ în faţa onoraţilorŭ cetitorĭ cu scopŭ de a se desfăta séu întrista, după cum inpresiunile acestui tablou vorŭ influinţa în modŭ plăcutŭ séu deprimătorŭ asupra simţĕmêntului lorŭ.

Comisariulŭ.

Lăpuşulŭ ungurescŭ, 4 Iuliu 1890.

In 22 Iunie n. c. s'a ţinutŭ esamenulŭ cu şcolarii dela şcóla română centrală din Lăpuşulŭ ungurescŭ sub presidiulŭ d-lui Gavrilŭ Manu, advocatŭ şi preşedinte alŭ comitetului şcolasticŭ din locŭ, ér ca delegatŭ din partea Consistoriului şcolasticŭ a fostŭ d-lŭ Vasiliu Leşiu, profesorŭ preparandialŭ.

Şcóla era împodobită cu multŭ gustŭ: cununĭ de florĭ, ghirlande de hârtiă colorată, două stindarde şi o inscripţiune lucrată frumosŭ cu „Bine ai venitŭ!“

După eşirea din biserică, copiiĭ îmbrăcaţĭ sĕrbătoresce, întrară în şcólă, unde punctŭ la 9 óre se cântă „Impĕrate cerescŭ,“ după care d-lŭ preşedinte, prin o vorbire mĕduósă la adresa şcolarilorŭ şi părinţilorŭ declară esamenulŭ de începutŭ, ér D-lŭ protopopŭ localŭ Vasiliu Muste salută pe preşedinte şi pe delegatulŭ consistorial prin o vorbire frumósă, mulţămindu-le pentru bunăvoinţa arătată faţă de şcólă, în specialŭ mulţămi d-lui preşedinte pentru viulŭ interesŭ, ce-lŭ arată faţă cu acéstă şcólă de mare însemnătate pentru acestŭ ţinutŭ.

Esamenulŭ s'a începutŭ cu clasele I şi II. Mai ântâiu s'a esaminatŭ din religiune, pe care a propus'o în tóte clasele D-lŭ *Vasile Muste*, preotulŭ locului. După acésta s'a esaminatŭ din celelalte studii obligate pentru clasa I şi a II, propuse de D-lŭ învĕţătorŭ *Aureliu Farcaş.* Rĕspunsurile şcolarilorŭ din tóte obiectele au fostŭ aşa de precise şi mulţămitóre, încâtŭ au pusŭ în uimire pe toţĭ ascultătorii, storcêndŭ lacrimĭ de bucuriă. Şcolarii s'au distinsŭ prin cetitulŭ frumosŭ, prin rĕspunsurile din gramatica română, prin declamarea poesiilorŭ etc. Onóre tinerului învĕţătorŭ Farcaş pentru sîrguinţa şi sporiulŭ arătatŭ! — Esamenulŭ s'a finitŭ la 1 óră. După amédŭ la 3 óre s'a începutŭ esamenulŭ cu şcolarii din cl. III şi IV. fiindŭ de faţă fórte mulţĭ óspeţĭ, între carĭ şi mulţĭ Maghiarĭ din locŭ, cum şi părinţii şcolarilorŭ din comunele învecinate. S'a esaminatŭ din tóte obiectele prescrise pentru clasele a III şi a IV. (desp. IV, V, VI), anume din Religiune: Testamentulŭ vechiu şi nou, Limba română, maghiară, germană, Computulŭ, Geometria, Geografia, Istoria patriei şi universală, Istoria naturală, Fisica, Economia, Constituţiunea patriei. Rĕspunsurile şcolarilorŭ au fostŭ fórte mulţămitóre şi corecte. Deosebită plăcere au produsŭ şcolarii asupra ascultătorilorŭ prin declamarea poesielorŭ: „Streina,“ „Strigoii“, „Românulŭ,“ „Patria şi Mama,“ „3 (15) Maiu“, carĭ tóte au succesŭ fórte bine. Asemenea a fostŭ deplinŭ mulţămitorŭ şi esamenulŭ din limba maghiară.

Cei ce au fostŭ de faţă s'au convins, că şcóla nóstră corespunde întru tóte cerinţelorŭ moderne şi póte sta faţă cu orĭ-care şcólă din patriă. Onóre neobositului învĕţătorŭ primarŭ *Teofil Grigorescu*, care a instruatŭ aceste clase. D-sa şi cu acéstă ocasiune a doveditŭ multă cunoscinţă pedagogică şi didactică, făcêndŭ onóre învĕţătorilorŭ românĭ.

După acestea toţĭ şcolarii s'au adunatŭ într'o clasă şi s'au produsŭ cu mai multe cântărĭ naţionale dintre cele mai alese, după care s'au împărţitŭ premiile, parte în cărţĭ, parte în banĭ. Dintre óspeţĭ au contribuitŭ pentru premiarea şcolarilorŭ d-lŭ perceptorŭ Letai Lázlo unŭ talerŭ pentru celŭ mai bunŭ declamatorŭ, d-ra Elena Maşcanŭ unŭ talerŭ pentru celŭ mai bunŭ desemnatorŭ; d-lŭ Szász Daniel, notarŭ, a datŭ din lada comunală trei talerĭ, şi alţĭ mai mulţĭ. Acestea s'au terminatŭ la 7 óre, când d-lŭ preşedinte printr'o vorbire frumósă mulţămi óspeţilorŭ, părinţilorŭ, şi în specialŭ d lui directorŭ şcolarŭ Vasiliu Muste. şi d-lorŭ învĕţătorĭ, pentru zelulŭ celŭ mare, ce l'au desvoltatŭ întru luminarea mlădiţelorŭ române. Asemenea ţinŭ o vorbire frumósă şi D-lŭ profesorŭ Vasiliu Leşiu, cu care esamenulŭ se termină între urărĭ de sĕ trăiască,

Unŭ óspe.

De sub Izoiu (com. Aradului), Iunie 1890.

Precum m'am convinsŭ, esamenele din comunele de sub muntele acesta au mersŭ binişorŭ. Invĕţătorii din aceste comune mai toţĭ suntŭ tinerĭ şi îşĭ pricepŭ chiămarea lorŭ, durere însĕ, că necercetarea regulată a şcólei prea adese-orĭ îi împedecă de a face progresulŭ doritŭ.

Nu mai puţinŭ împiedecă înaintarea învĕţămêntului şi slaba salarisare a învĕţătorilorŭ, apoi miseria bieţilorŭ şcolarĭ, carĭ de multe-orĭ nu au nicĭ cărţile de şcólă.

Pentru constatarea resultatului esamenelorŭ, d-lŭ protopopŭ şi inspectorŭ scolarŭ din Monésa, Constantinŭ Gurbanŭ, a convocatŭ pe toţĭ învĕţătorii din cerculŭ sĕu la o conferinţă învĕţătorésca, ce s'a ţinutŭ în 8 Iunie st. v. în scóla din Buhanĭ. La acéstă conferinţă au luatŭ parte următorii învĕţătorĭ: Terentie Nonŭ preotŭ-înv. în Monésa, Romulŭ Bortoşiu învĕţătorŭ în Ravna, Petru Mihailă din Dezna, Alexandru Ardelénŭ din Lazŭ, Petru Perva din Slatina, Stefanŭ Stanŭ din Négra, Ioanŭ Şandru din Susanĭ, Dimitrie Coşa din Minédŭ, Lupu Rufŭ din Ignescĭ, Iónŭ Lucaciu din Buhanĭ, Dimitrie Penţa din Doncenĭ, Eliă Moţŭ din Sĕlăgenĭ, Petru Costinŭ din Prejescĭ, Ioanŭ Filipŭ din Şebişŭ, Terenţie Popa din Bârsa şi George Popovicĭ din Butenĭ. Cu totulŭ 16. Nu s'a presentatŭ preotulŭ din Susanĭ, Ioanŭ Şeradanŭ, care este învĕţătorŭ în Nadalbescĭ şi Alesandru Matcău înv. primarŭ din Bêrsa. Ca óspeţĭ amŭ avutŭ pe părintele Z. Milianŭ din Dezna, pe mediculŭ de cercŭ din Dezna, învĕţătorulŭ Liviu Popovicĭ, pe preotulŭ I. Sabău din locŭ, pe plugarulŭ N. Halicŭ din Bêrsa, pe judele şi alţĭ fruntaşĭ din locŭ.

După ce s'a presentatŭ părintele protopopŭ deschise conferinţa prin o cuvêntare, în care ḑise, că: două suntŭ motivele, carĭ l'au îndemnatŭ sĕ convóce acéstă conferinţă, şi anume, unulŭ ca sĕ dămŭ tributulŭ cuvenitŭ învĕţătorului localŭ *Ioanŭ Lucaciu* pentru esamenulŭ bunŭ datŭ cu pruncii. Altulŭ, ca învĕţătorii vĕḑêndŭ din esamenulŭ ce se va mai ţiné încă-odată în presenţa tuturorŭ, tactica, disciplina, ordinea, ţinuta şi manierile copiilorŭ, carĭ tóte în acéstă scólă s'au observatŭ în gradulŭ celŭ mai înaltŭ sĕ se siléscă fiă-care învĕţătorŭ a-le întroduce în scóla sa, şi mai pe urmă, sĕ se consulteze despre o procedere în metodŭ, care sĕ fiă asemenea la toţĭ.

După vorbirea păr. protopopŭ, a urmatŭ esamenulŭ, care a succesŭ fórte bine. Copiiĭ la tótă întrebarea rĕspundeau cu cea mai mare precisiune. După finea esamenului au urmatŭ nisce obiecţiunĭ neînsemnate asupra fiă-cărui obiectŭ de învĕţămêntŭ, precum şi alte sfătuirĭ şi consultărĭ. După acestea d-lŭ protopopŭ s'a depărtatŭ între nesfîrşite urărĭ de „sĕ trăéscă.“

Intre esamenele cele mai lăudate din acestŭ tractŭ, pe lângă alŭ d-lui I. Lucaciu din Buhanĭ, am auḑitŭ numĕrându-se şi esamenulŭ d-lui învĕţătorŭ *Terentiu Popa* din Bârsa şi alŭ d-lui *Petru Perva* din Slatina

Fabriciu.

Corespondenţa „Gaz. Trans.“

De pe valea Bichigiului, 18 Iulie n. a. c.

Stimate Domnule Redactorŭ! Cetindŭ în N-rulŭ 147 alŭ „Gazetei Trans.“ în articlulŭ de fondŭ despre folosulŭ ce-lŭ aducŭ peste totŭ asigurările şi în deosebĭ asociaţiunile cu grânare pentru poporulŭ nostru, credŭ cumcă nu-mĭ veţĭ lua în nume de rĕu, aducêndŭ la cunoscinţa onor. publicŭ, cumcă unei astfelŭ de asociaţiunĭ i-s'a făcutŭ începutulŭ şi în comuna nóstră prin zelosulŭ nostru preotŭ Vasiliu Dumbravă.

Incă în véra anului 1888 furămŭ şi noi bătuţĭ de nenorocire elementară, aşa încâtŭ cei mai mulţĭ dintre locuitorĭ o vorŭ simţi-o acésta şi peste ḑecĭ de anĭ. In Dumineca proximă preotulŭ ţinŭ o pareneză poporului, în care pe lângă altele arătă folosulŭ asigurărilorŭ precum şi alŭ asociărilorŭ de banĭ séu bucate, i-lŭ sfătuì şi-lŭ conjură, cumcă mai multŭ sĕ nu se lase expusŭ întêmplărilorŭ, ci fiă-care sĕ se asigure contra grindinei şi a focului la óre-care societate. Dér ce a fostŭ resultatulŭ? In anulŭ următorŭ abia vr'o 3 inşĭ au asiguratŭ bucatele şi vr'o 5—6 s'au asiguratŭ contra focului — între carĭ, onóre d-lui preotŭ, e şi biserica, şcóla şi casa parochială — ceilalţĭ s'au lăsatŭ érăşĭ în mâna sorţii.

Vĕḑêndŭ preotulŭ, că pe acéstă cale nu-i succede, ba, vĕḑêndŭ că poporulŭ mai bucurosŭ îşĭ lasă fructulŭ ostenelelorŭ sale în mâna întêmplării, decâtŭ sĕ jertfécă pentru asigurarea acelora 1—2 fl., n'a resignatŭ, ci la finea anului trecutŭ, fiindŭ recolta peste totŭ bunişóră, deşi comuna e situată sub pólele Cibleşului, înţelegêndu-se încă cu câţĭva fruntaşĭ din comună, a păşitŭ cu cunoscuta-i energiă pentru crearea unui „*fondŭ de bucate*“ în favórea bisericei, din care sĕ se pótă ajuta poporulŭ la casŭ de lipsă şi făcêndu-i însuşĭ începutulŭ, şi-a vĕḑutŭ propusulŭ încoronatŭ cu succesulŭ doritŭ spre cea mai mare mângăiere a d-sale şi a nóstră.

Ce e dreptŭ, „totŭ începutulŭ este greu!“ Astfelŭ şi începutulŭ acestui grânarŭ. Abia vr'o 60—70 de familii au fostŭ, carĭ pricepêndŭ pe preotŭ, au voitŭ a conferi, ceilalţĭ se codeau sub unŭ pretecstŭ séu altulŭ. Dér ca resultatulŭ sĕ-şĭ ajungă scopulŭ sĕu, s'au făcutŭ sta-

tute — totŭ prin preotŭ — în puterea cărora numai aceia sĕ se împărtăşéscă cu împrumuturĭ, carĭ vorŭ conferi în 10 anĭ după olaltă. Şi ce sĕ veḑĭ? N'au trecutŭ încă 6 lunĭ dela înfiinţarea fondului şi chiar aceia, carĭ n'au conferitŭ mai înainte, acum vinŭ după împrumuturĭ, oferindu-se pe viitorŭ şi ei ca membri pe 10 anĭ cursivĭ, ba apoi sĕ vedeţĭ „mulţămite“ şi „iertărĭ de pĕcate“, pentru cei carĭ au creatŭ fondulŭ din partea lorŭ!

Étă ce póte energia şi zelulŭ unui preotŭ consciu de chiămarea sa!

Óre décă preotulŭ nostru în o comună miseră şi muntósă ca a nóstră, unde abia din când în când avemŭ şi noi puţină recoltă, —în deosebĭ de mălai — a pututŭ sĕ pună basa unui fondŭ atâtŭ de momentosŭ, pentru-ce nu arŭ putea face asta şi ceilalţĭ preoţĭ din Vicariatulŭ nostru? Óre décă ar fi păşitŭ bĕtrânii noştri cu atarĭ idei încă pe când se prădau bucatele cu ḑecile de mii de merţe prin Entradam etc. pentru alcoholŭ — óre unde şi cum ar sta poporulŭ nostru?

Dér sĕ lăsămŭ trecutulŭ şi sĕ ne îngrijimŭ de presinte, séu mai bine de viitorŭ.

Deie Dumneḑeu, ca multŭ peste 2 anĭ sĕ luaţĭ la cunoscinţă, cumcă s'au înfiinţatŭ peste totŭ atarĭ fundaţiunĭ grânare! Deie Dumneḑeu, ca zelulŭ preotului nostru sĕ fiă unŭ esemplu pentru totŭ păstoriulŭ sufletescŭ, ér pe d-lui sĕ'lŭ ţină ceriulŭ mulţĭ anĭ, ca şi pe viitorŭ sĕ lucre amĕsuratŭ devisei: Dumneḑeu şi poporŭ!!!

Unŭ Săteanŭ.

Premii pentru învĕţătorii sĕlăgienĭ.

Sĕlagiu, 13 Iuliu 1890.

Domnule Directorŭ! Cu bucuriă vinŭ a Vĕ aduce la cunoscinţă, că bărbaţii fruntaşĭ ai Sĕlagiului, întrunițĭ la 29 Iunie într'o şedinţă ţinută în Şimleulŭ-Sĕlagiului, pentru de a îmbărbăta pe învĕţătorii noştri la lucru şi progresŭ, precum în anii trecuţĭ, aşa şi în éstŭ timpŭ au hotărîtŭ cu unanimitate premiarea învĕţătorilorŭ mai zeloşĭ de pe acestŭ teritoriu cu ocasiunea ţinerei adunărei generale a Despărţĕmêntului XI alŭ „Associaţiunei transilvane pentru literatura rom. şi cultura poporului românŭ“, convocată pe 4 Augustŭ n. c. în Supurulŭ de susŭ. Premiile vorŭ fi totŭ acelea din anii trecuţĭ, şi anume: *o vacă cu viţelŭ, o scrófă cu purcei, 4 galbinĭ imperialĭ, unŭ premiu de 20 fl. şi patru premii de câte 10 fl.*

Baremĭ de ar avé imitatorĭ şi în alte părţĭ ale Românismului!

Sentinela.

Cursŭ practicŭ de cantŭ figuralŭ,

cunóscerea notelorŭ şi manuarea fisharmoniului.

La dorinţa espresă a mai multora, carĭ sunt convinşĭ cumcă cântarea e pentru inimă, éră vorba pentru minte, de o parte, ér de altă parte îndemnatŭ de resultatulŭ plausibilŭ alŭ anului trecutŭ, D-lŭ *Ioanŭ Cionca*, cantorŭ-învĕţătorŭ în Seinĭ, s'a hotărîtŭ a ţiné şi în anulŭ acesta dela 1 pănă la 15 Augustŭ st. n. cursŭ practicŭ de cantŭ figuralŭ, cunóscerea notelorŭ şi manuarea fisharmoniului pentru domnii învĕţătorĭ în şcóla română din Seinĭ.

Doritorii de a participa au sĕ se provédă cu vestminte de patŭ, întreţinerea éră se va puté regula ieftinŭ, asemenea anului trecutŭ, asociându-se, aşa, că la sĕptĕmână va costa cam 3—4 fl.

Instruarea şi cuartirŭ gratuitŭ.

Pentru sporiulŭ înaintărei suntŭ rugaţĭ acei d-nĭ învĕţătorĭ, carĭ din ocasiunea cursului trecutŭ au ajunsŭ la norocŭlŭ de a fi provĕḑuţĭ deja cu „fisharmoniu“, ca acela sĕ-lŭ aducă nesmintitŭ cu sine.

Îmĭ iau voiă de a recomanda cu tótă căldura acestŭ cursŭ atenţiunei veneraţilorŭ colegĭ preoţĭ şi onoratelorŭ senate bisericescĭ şi şcolare.

Românătatea nóstră ascultă cantulŭ frumosŭ prea bucurosŭ, nu numai se desfĕtéză în acela, ci'lŭ şi învĕţă iute, numai sĕ aibă dela cine.

Depositarulŭ cantului ne era biserica de seculĭ. Cantorii noştri se preparau la acela fórte primitivŭ. Din gură în gură. Astăḑĭ ne stau la disposiţiă resultatele sciinţei. Acelea trebuescŭ nu numai căştigate, ci şi însuşite.

Décă cutare comună voesce sĕ aibă cantŭ, — orĭ bisericescŭ, orĭ civilŭ, — aceea are sĕ şi-lŭ căştige şi sĕ'lŭ însuşéscă.

Mediu mai acomodatŭ şi mai eftinŭ, decâtŭ „dascălulŭ“, pe lângă ajutorinţa folositóre a preotului sĕu, — nu este.

Sciinţa peste totŭ se póte însuşi şi prin graiu viu. Lucrulŭ acesta este fórte ostenitorŭ şi fără sporiu. Cu ajutorulŭ însĕ a cetitului şi scrisului, vorbă vie (în şcólă esplicarea) face paşĭ minunatŭ de repeḑĭ. — Scólele nóstre tóte suntŭ astăḑĭ pe acestŭ terenŭ.

In tocmai aşa, ba încă mai imperativŭ arta cantului.— Aceea se póte învĕţa şi din gură, déră cu câtă ostenélă şi trudă aprópe neînvinsă! Unŭ bărbatŭ cu versŭ „bariton“ cu câtă ostenélă învĕţă la cântare pe pruncii şcolarĭ, — resultatulŭ este, sĕ nu ḑicemŭ „nulŭ“, ci „civlitură.“

Cu ajutorulŭ însĕ a cetitului cantului de pe note şi a descrierei aceluia cu instrumentŭ musicalŭ (sĕ ḑicemŭ: „fisharmoniu“, că acesta este mai practicŭ) se facŭ minunĭ.

Nu putemŭ pofti, ca învĕţătorimea nóstră sĕ pună şi ostenélă, şi sĕ-şĭ lese lucrulŭ în 2 sĕptĕmânĭ, familia şi tóte, apoi sĕ mai şi speseze, nu din prisosulŭ, ce nu-lŭ are, ci din lipsa vederată, învĕţândŭ şi însuşindŭ arta aceea pe séma tineretului comunei respective, adecă a românătăţei nóstre. Ar fi decĭ a i-se supedita şi mijlócele necesarie pentru învĕţare, apoi instrumentŭ musicalŭ pentru pracsă, fără de care orĭ-câtŭ de bine sĕ fiă versatŭ în aceea artă, ajunge la sórtea şcolarului fără de carte în şcólă şi la cea a săpaşului fără de sapă în holdă.

Timpŭ şi ostenélă perdută.

Acelŭ stipendiu datŭ ar fi sĕminţa Evangeliului, care ar cădé în pămêntŭ bunŭ şi ar aduce ródă alta 100, alta 50.

Pentru orientare, rogŭ a ne trimite insinuările batărŭ pănă în 28 l. c. st. n.

Senĭ (Szinér-Váralja), 1 (13) Iulie 1890

Alexiu Berinde,
parochŭ în Seinĭ.

Discursŭ

ţinutŭ în ḑiua de 24 Iuniu 1890 de *D. R. Corescu*, directorulŭ şi fundatorulŭ institutului „Lumina“ din Bucurescĭ, cu ocasiunea distribuirei premiilorŭ la scolarii din acestŭ institutŭ.

Dómnelorŭ, Domnilorŭ! De câtva timpŭ încóce în fiă-care anŭ, pré graţiósa nóstră regină, de dragulŭ copiilorŭ şi pentru a lorŭ distracţiă, a dispusŭ, sĕ se dea câte o representaţiune teatrală, la teatrulŭ celŭ mare, în ḑiua de 17 Decemvre, la care suntŭ învitaţĭ câte-va mii de scolarĭ de ambele sexurĭ, de pe la tóte scólele nóstre publice şi particulare din capitală.

Cu acéstă rară şi frumósă ocasiune, am fostŭ pusŭ în posiţiune de a puté vedé diferitele chipurĭ ale tinerimei nóstre scolare. Le-am privitŭ cu multă plăcere, dér şi cu multă milă: cu plăcere, căcĭ erau fragede, nevinovate şi se oglinda într'ênsele viitorulŭ nostru; cu milă, pentru-că mai tóte erau anemice, debile şi potŭ ḑice stórse de puterile lorŭ trupescĭ şi sufletescĭ.

Acum érăşĭ, cu ocasiunea esamenelorŭ generale, încă am pututŭ vedé sute şi mii de figurĭ de scolarĭ, copiiĭ şi copile, cărora nu li-se putea garanta o îndelungată viéţă.

Şi vai, ce tristŭ şi durerosŭ este, Dumneḑeule, când te gândescĭ, că causa debilităţii şi a pipernicirii lorŭ, în cea mai mare parte, suntemŭ noi, părinţii lorŭ, noi, profesorii lorŭ, şi statulŭ, carĭ cu scopŭ de a-i lumina şi civilisa, îi privămŭ de ce e mai scumpŭ şi mai dulce în lume, de *libertate*, de aerŭ *curatŭ*.

Permiteţi-mĭ acuma a întreba pe tótă lumea cu mintea sănĕtósă, sĕ-mĭ spună: bună este, înţeléptă este, frumósă şi folositóre este civilisaţia acésta, prin care omulŭ din copilăriă, din faşe chiar, este torturatŭ în tóte modurile, prin tóte felurile de legăturĭ şi corsete strînse, prin haine şi încălţăminte strîmte de d'abea se póte mişca?

Civilisaţiă adevĕrată se póte óre numi aceea, când silescĭ pe fiinţa cea mai drăgălaşă, cea mai iubită şi cea mai inocentă, sĕ stea pironită p'o bancă dură, ore, ḑile, lunĭ şi anĭ întregĭ, ba une-orĭ pănă la finea vieţii: căcĭ vai, pe mulţĭ de pe banca scólei suntemŭ nevoiţĭ a-i duce la mormêntŭ. Luminarea minţii se chiamă óre aceea, când profesorii nesăbuiţĭ punŭ pe scolarĭ sĕ înveţe pe de rostŭ, după ruginile şi învechita metodă, poesii şi regule absurde în tóte limbile, declinărĭ şi conjugărĭ în tóte dialectele limbilorŭ vii şi mórte, excepţiunĭ de totŭ felulŭ, din carĭ şi omulŭ celŭ mai cu minte, trebue sĕ se idiotiseze? Aşa se cultivă óre mintea copilului, punêndu-lŭ sĕ înveţe mii de numirĭ proprie de rîuleţe şi gârle; de munţĭ, délurĭ şi piscurĭ; de văi, platourĭ şi şesurĭ; de oraşe, sate şi cătune, fără nicĭ o însemnătate topografică, şi fără nicĭ unŭ interesŭ industrialŭ, séu comercialŭ, şi pentru a se face vêrfŭ la tóte, sĕ-i mai răpescĭ timpulŭ celŭ scumpŭ prin desemnurĭ de charte pretinse a se face cu minuţiositatea şi esactitatea inginerului îmbĕtrânitŭ în astfelŭ de lucrărĭ?

După mine adevĕrata cultură şi civilisaţiă a omului stă în regulata şi treptata lui desvoltare trupéscă şi sufletéscă, procedêndu-se totdéuna cu multă băgare de sémă, dela uşorŭ, la greu; dela cunoscutŭ, la necunoscutŭ şi aşa sĕ se înveţe numai acele sciinţe, din carĭ omulŭ s'ar puté folosi în tóte privinţele. Totŭ ce este mai multŭ decâtŭ acésta, este o curată nebuniă. Nebuniă déră este a învĕţa cineva câte'n sóre şi'n lună, fără a se cunósce mai întéiu pe sine şi fiinţele ce-lŭ împresóră. A nu sci ce-lŭ dóre în interiorulŭ sĕu, şi a se căsni sĕ afle ce este în centrulŭ pămêntului şi alŭ sórelui, omulŭ face o săritură nenaturală.

Tóte sciinţele, şi mai alesŭ cele reale, sunt frumóse şi folositóre, dér fiind fără marginĭ şi fără sfîrşitŭ, le póte cineva învĕţa în tóte amĕruntele lorŭ? Numai esenţa lorŭ se póte preda de profesorĭ; numai resumate se potŭ face spre a le puté cuprinde şi înţelege scolarii; ér când se va urma cu nechibzuire şi se va pré întinde cu pologhia, atuncĭ póte fi sigurŭ orĭ-cine, că nu se va ajunge la nicĭ unŭ resultatŭ satisfăcĕtorŭ şi orĭ-ce muncă va fi şi va rĕmâné zadarnică.

Numai cine n'are ochĭ şi inimă nu vede şi nu simte, că maioritatea scolarilorŭ noştri au ajunsŭ sĕ fie nisce fiinţe, ale cărorŭ facultăţĭ suntŭ aprópe sleite prin pré multa şi nechibzuita ocupaţiune intelectuală, şi prin pré îndelungata şedere în camere închise cu aerŭ fórte viţiatŭ.

Din aerulŭ stricatŭ se scie, că se otrăvesce sângele, care apoi dă nascere la *anemiă, scrofulosă, tuberculosă* etc., carĭ tóte facŭ viéţa omului nesuferită şi contribuescŭ puternicŭ la grabnica ei scurtare. Şi în astfelŭ de casŭ cu ce s'a folositŭ omulŭ după atâta trudă?

Pe lângă stricarea aerului, care, după cum am ḑisŭ, că contribuesce fórte puternicŭ la slăbirea şi nimicirea copiilorŭ noştri, trebue sĕ mai adăogămŭ şi *emoţiunile vii*, la carĭ suntŭ supuse aceste fiinţe fragede cu ocasiunea esamenelorŭ din fiă-care anŭ.

Incă cu o lună mai nainte suntŭ neliniştiţĭ, fără fóme şi somnŭ, retraşĭ în locurĭ singuratice şi fără sgomotŭ, se punŭ pe studii şi meditaţiunĭ seriόse, de unde nu se scólă de câtŭ fiindŭ fórte obosiţĭ şi zăpăciţĭ. Vine acuma timpulŭ esamenelorŭ, bieţii şcolarĭ se presintă cu feţele palide, cu membrele tremurânde, fórte îngrijaţĭ şi fórte nesigurĭ de ceea ce are sĕ fiă, pentru-că ei sîrmanii cunoscŭ din anii trecuţĭ cum se facŭ esamenele de unii profesorĭ severĭ până la abusŭ, cu o privire încruntată şi aspri la cuvêntŭ, la a cărorŭ întrare în classă, inimile şi piepturile tuturorŭ şcolarilorŭ suntŭ apăsate, respiraţia înăbuşită.

Când se întêmplă, ca nenorocŭlŭ sĕ persecute pe vre-unulŭ din şcolarĭ prin aceea, că profesorulŭ a-totŭ-puternicŭ şi în mâna căruia sta sórtea lui, sĕ se fiă sculatŭ rĕu dispusŭ într'acea ḑi, apoi vai şi chiu, că de sigurŭ rĕmâne repetentŭ şi toţĭ câţĭ vorŭ eşi după elŭ, vorŭ avé aceeaşĭ sórte, pentru-că n'au sciutŭ sĕ-i ghicéscă gustulŭ. Étă causa cea mai de căpeteniă pentru care avemŭ atâţia repetenţĭ în şcólele ţĕrei.

Chiu şi vai e de bieţii şcolarĭ, când află părinţii lorŭ, că suntŭ repetenţĭ. Totŭ nĕcazulŭ şi foculŭ pentru chieltuelile făcute cu dênşii într'unŭ anŭ perdutŭ şi-lŭ véršă asupra lorŭ. Dela şcólă huiduiţĭ şi nedreptăţiţĭ, acasă oropsiţĭ, defăimaţĭ şi taxaţĭ de leneşĭ şi încapabilĭ de învĕţătură, mai putea-va rĕmâné unŭ picŭ de demnitate, unŭ picŭ de curagiu în inima tênĕră a unui copilŭ tratatŭ în astfelŭ de modŭ?

Nu numai părinţii, dér şi rudele, amicii şi cunoscuţii, toţĭ cu toţii condamnă pe şcolarii repetenţĭ şi nicĭ unii nu vorŭ sĕ scie, nu vorŭ sĕ cunóscă, că în mare parte arborii, pomii şi tóte legumele dintr'o grădină, crescŭ şi producŭ róde aşa după cum suntŭ cultivaţĭ de grădinarii iscusiţĭ.

Ca dascălŭ bĕtrânŭ susţinŭ, şi am afirmatŭ tot-déuna cu tăriă, că décă rĕmânŭ repetenţĭ peste 10 multŭ 15 şcolarĭ la 100, vina este a acelorŭ profesorĭ, carĭ nu-şĭ facŭ datoria cum se cuvine şi carĭ se silescŭ sĕ bage în capulŭ mărginitŭ şi fragedŭ alŭ şcolarului 12—15 felurĭ de sciinţe nemărginite şi nesfîrşite

Trebuie sĕ ne plângemŭ contra greşitei procedurĭ a unora din profesorii noştri, carĭ, creḑêndu-se a totŭ sciutorĭ, zăpăcescŭ pe şcolarĭ cu felurĭ de mĕrunţişurĭ ale sciinţelorŭ; trebue sĕ strigămŭ tare şi susŭ, décă ne iubimŭ copii şi décă voimŭ sĕ avemŭ o generaţiă cum se cade, ca sĕ se înceteze odată cu învĕţămêntulŭ umflatŭ şi exageratŭ şi sĕ nu-şĭ mai bată jocŭ de sîrmana tinerime, chinuind'o cu absurdităţĭ şi sciinţe nefolositóre.

Aşĭ dori sĕ ni-se spună de aceştĭ profesorĭ şi de orĭ-cine, décă este posibilŭ, ca copilulŭ celŭ mai inteligentŭ, celŭ mai diligentŭ şi celŭ cu memoria mai bună, sĕ pótă învĕţa şi sĕ ţină minte câte 150—400 de vorbe séu idei nouĕ, cu carĭ creerulŭ îi este îmbibatŭ pe fiăcare ḑi?....

Nu este aşa, că şi creerulŭ omului, ca orĭ-ce altŭ lucru, ajunsŭ la saturaţiă. va respinge cu desgustŭ chiar şi ceea ce ar fi trebuinciosŭ, frumosŭ şi folositorŭ?

Părinţii, pe de altă parte, érăşĭ nisuiescŭ din tóte puterile şi cu tótă nesocotinţa, sĕ facă din copiiĭ lorŭ, căcĭ aşa e moda, la etatea de 17—20 de anĭ nisce savanţĭ, erudiţĭ, nisce bĕtrânĭ cu minte, şi adese-orĭ din acéstă causă îi idiotiséză.

Ḑĕu, te cuprinde disgustulŭ de unii ómenĭ auḑindu-i cum se laudă cu copiiĭ lorŭ, că suntŭ aşa de inteligenţĭ, aşa de cuminte, încâtŭ au trecutŭ cu celŭ mai bunŭ succesŭ, şi totdéuna premianţĭ, nu numai câte o clasă, dér chiar şi câte douĕ într'unŭ anŭ, şi la cutare etate crudă au terminatŭ studiile şi au devenitŭ bărbaţĭ însemnaţĭ şi folositorĭ societăţii, fără însĕ a spune şi acésta, câtŭ de sănĕtoşĭ suntŭ ei trupesce şi sufletesce.

Decă se póte numi o curată nebunia crescerea forţată a unui pomŭ şi silirea lui de a produce fructe marĭ şi cópte înainte de vreme, cum s'ar puté numi educaţia omului nefiréscă şi învĕţămêntulŭ turnatŭ după unŭ anumitŭ calapodŭ în capulŭ lui?

Suntemŭ pré vanitoşĭ, pré nechibzuiţĭ şi pré pretenţioşĭ, atâtŭ noi părinţii copiilorŭ, câtŭ şi profesorii, carĭ ceremŭ aprópe imposibilulŭ dela fiiĭ şi şcolarii noştri şi acéstă nesocotinţă o plătimŭ apoi fórte scumpŭ...

După cele vĕdute în anulŭ acesta la esamenele publice, m'am interesatŭ sĕ aflu, care este causa, că dela unŭ timpŭ încóce se strîngŭ mereu frênele învĕţămêntului secundarŭ? Şi sciţĭ ce am doveditŭ?...

Sĕ temŭ unii din pré învĕţaţii noştri bărbaţĭ, carĭ conducŭ şcólele, ca sĕ nu ajungemŭ şi noi la proletariatulŭ inteligentŭ, despre care dice-se, c'ar fi fórte periculosŭ societăţii. 'I asigurămŭ pe aceştia, că póte sĕ mai tréca multă apă pe Dîmboviţă, până sĕ avemŭ aşa ceva la noi în ţéră, unde laculŭ e aprópe golŭ de astfelŭ de brósce. Cine vré sĕ se convingă, n'are decâtŭ sĕ cetéscă statistica şcólelorŭ nóstre, din care va vedé că din 610,000 de copii bunĭ de şcólă în ţéra nóstră nu o frecuentéză decâtŭ numai 160,000 şi nicĭ 10⁰ din populaţia nóstră nu scie carte.

Facă-se, de cei ce au puterea şi punga statului în mână, şcóle speciale, de meserii şi de orĭ-ce învĕţămêntŭ realŭ, la carĭ massa poporului sĕ-şĭ pótă trimite copiiĭ, şi fiă siguri cei ce se temŭ de progresulŭ acestora, că nu vorŭ mai fi îmbuldiţĭ pe băncile şcólelorŭ cu învĕţămêntulŭ classicŭ.

Până aicĭ am vorbitŭ de ceea ce mi-s'a părutŭ mie că se ţine de şcóle în genere. Sĕ-mĭ permiteţĭ acuma, a vorbi puţinŭ şi despre şcóla nóstră, care împlinesce cu acéstă ocasiune alŭ 14-lea anŭ dela înfiinţarea sa, şi care a trecutŭ prin câte-va fase fórte însemnate, carĭ se vorŭ pomeni cu deamĕruntulŭ într'o broşură specială ce voiu publica în curêndŭ.

De astă-dată voiu spune numai atâta, că şcóla nóstră în anulŭ acesta a fostŭ frecuentată regulatŭ de unŭ numĕrŭ de 50 elevĭ divisaţĭ în 4 classe primare şi 4 gimnasiale. Învĕţămêntulŭ s'a propusŭ întru tóte după programulŭ scólelorŭ publice, şi ne putemŭ măguli, că cu tóte neajunsurile provenite din depărtarea scólelorŭ publice de scóla nostră şi din căldurile tropicale ce asfixiau pe scolarĭ în drumulŭ celŭ lungŭ pe stradele capitalei fripte de arşita solară, şi cu tótă rigurositatea esamenului la care au fostŭ supuşĭ şi ţinuţĭ scolarii noştri câte o óră şi două în picióre, totuşĭ n'avemŭ decâtŭ 2 scolarĭ repetenţĭ în clasele gimnasiale şi doi nepresentaţĭ de noi din clasele primarĭ, fiindŭ bolnăvicioşĭ mai în totŭ cursulŭ anului.

Domnii profesorĭ, carĭ m'au ajutatŭ a conduce greaua mea chemare învĕţatorescă la acestŭ frumosŭ resultatŭ, suntŭ: d-nii Alexandru Popŭ, V. Borgovanŭ, Lazărŭ Şeineanu, I. Ţarogŭ, D. Lecca, N. Stăncioiu, N. Irescu şi M. V. Cordescu, cărora îmĭ ţinŭ de sacră datoria în acéstă di solemnă, a le aduce publice mulţumirĭ în numele şcolarilorŭ şi părinţilorŭ lorŭ.

Asemenea mulţumescŭ domnilorŭ părinţĭ pentru încrederea ce ni-au arătatŭ aducêndŭ la scóla nóstră fiiĭ domnii-lorŭ, la învĕţătură şi educaţiune.

Vĕ mulţumescŭ şi domnielorŭ-vóstre carĭ aţĭ binevoitŭ a ne onora şi încuraja cu presenţă.

Terminŭ dér dicêndŭ: Sĕ trăiască Majestatea Sa Regele nostru Carolŭ I-iu cu Majestatea Sa pré graţiósa nóstră Regină, Trăéscă guvernulŭ ţĕrei, ca sĕ pótă face fericirea ei! Trăéscă poporulŭ românŭ, unitŭ în cugete şi simţirĭ, Trăiască tinerimea scolară, viitorulŭ de aurŭ alŭ neamului nostru!...

Convocare.

Cluşiu, 18 Iunie 1890.

Cu datulŭ 29 Nov. 1889 Nr 35,492 aprobându-se din partea În. Ministerŭ ung. de culte şi instrucţiune publică statutele reuniunei învĕţătorilorŭ gr. cat. din comitatulŭ Coşocnei, prin acésta se convócă adunarea generală constituantă pe 5 Augustŭ st. n. c. la 9 óre antemeridiane în casina română (casa parochială gr. cat.) după următórea:

Programă: 1.) Cuvêntŭ de deschidere din partea preşedintelui inter., d-lŭ can. Gavrilŭ Popŭ. 2.) Raportulŭ despre aprobarea statutelorŭ. 3.) Constituirea reuniunei conformŭ statutelorŭ aprobate. 4.) Propunerĭ.

Din însărcinarea presidiului:

Iacobŭ Mureşianŭ,
secretarŭ interim.

Caracterulŭ.*)

I. Formarea caracterului.

2. Influinţa societăţiĭ şi a exemplului.

Schiller găsesce isvorulŭ vecînicei tinereţe în arţile frumóse şi óre acestŭ isvorŭ póte fi altulŭ, decât însufleţirea? Acéstă însufleţire séu admiraţiune este în adevĕrŭ mama a totŭ ce e mare; căcĭ toţĭ ómenii însemnaţĭ au posedat'o şi mulţĭ într'o mĕsură, care părea nebună ómenilorŭ mediocri. Astfelŭ Themistocle după bătaia dela Maraton a devenitŭ melancolicŭ, „pentru-că laurii ce şi i-a câştigatŭ Miltiade nu'lŭ lăsau sĕ dórmă." Câţiva anĭ mai târdiu, după ce deveni bărbatŭ, elŭ a scăpatŭ patria totŭ în acelaşĭ modŭ. Thukydide plânse, când Herodot îi cetì istoria sa şi elŭ nu se linişti până ce nu întrecŭ pe acesta, care era modelulŭ sĕu. Totŭ aşa a influinţatŭ gloria lui Calistratŭ asupra lui Demosthene. Alesandru strigă, când audi despre faptele eroice ale tatălui sĕu: „Filipŭ face totŭ şi mie nu-mĭ va mai lăsa nimicŭ de făcutŭ!"

Istoria universală este plină de astfelŭ de esemple. Intotdéuna admiraţiunea dascălului a împintenatŭ pe şcolarĭ de a-i urma, orĭ a fostŭ beliduce, bărbatŭ de statŭ, amicŭ alŭ patriei, orĭ oratorŭ. poetŭ séu artistŭ.

Şi nu numai şcolarii, ci şi domnitorii pămêntescĭ au admiratŭ pe cei ce domnescŭ în împĕrăţia spiritului. Franciscŭ de Medici nu'şĭ ţinea nicĭ-odată pălăria în capŭ când vorbia marele pictorŭ Michel Angelo, şi Papa Iuliu III l'a poftitŭ sĕ şédă lângă elŭ, pe când toţĭ cardinalii trebuiau sĕ stea în picióre. Carolŭ V, stăpânŭ aprópe pe tótă lumea, făcŭ locŭ lui Tizian şi când pictorului îi cădŭ odată penelulŭ din mână, împĕratulŭ îlŭ ridică şi dise: „Eştĭ vrednicŭ de a fi servitŭ de unŭ împĕratŭ." Leo X a statŭ lângă patulŭ de mórte alŭ lui Rafael, precum a statŭ Franciscŭ I lângă acela alŭ lui Leonardo da Vinci.

Totŭ aşa s'au admiratŭ şi cei mai marĭ compositorĭ. Haydn a admiratŭ aşa de multŭ pe renumitulŭ Porpora, încâtŭ voia sĕ se facă camerierulŭ sĕu, şi după-ce elŭ făcŭ cunoscinţă cu familia, la care trăia Porpora, i-s'a concesŭ acésta. In fiă-care diminéţă Haydn peria hainele şi ghetele dascălului şi-i peptena peruca. La început bĕtrânulŭ nu se uita tocmai cu ochĭ prietinoşĭ la Haydn, dér mai târdiu deveni din ce în ce mai amicabilŭ. Elŭ observă îndată talentulŭ servitorului sĕu şi'lŭ conduse pe cărarea, pe care s'a distinsŭ Haydn mai târdiu.

Haydn a admiratŭ pe Haendel aşa de multŭ, încâtŭ dise odată: „Haendel e părintele nostru alŭ tuturorŭ." Mozart dicea despre Haendel: „Decă voesce, scie sĕ nimeréscă ca unŭ trăsnetŭ." Beethoven îlŭ salută ca pe unŭ domnitorŭ în împĕrăţia tonurilorŭ.

Buffon dicea despre Newton, că e mai mare ca toţĭ ceilalţĭ naturaliştĭ, şi-lŭ admira aşa de multŭ, încâtŭ când lucra tot-déuna avea chipulŭ lui dinaintea sa. Aşa admira Schiller pe Shakespeare, pe care l'a studiatŭ anĭ întregĭ cu zelŭ şi cu devotamentŭ, până ce înţelese şi dênsulŭ natura şi atuncĭ admiraţiunea sa deveni cu atâtŭ mai mare.

Prima privire a unei opere de artă a fostŭ adese-orĭ unŭ eveniment în viéţa tinerilorŭ artiştĭ. Când Coreggio vĕdŭ pentru ântêia óră pe sânta Cecilia a lui Rafael, elŭ esclamă cu mândriă: „Şi eu sunt unŭ pictorŭ!"

Din esemplulŭ bărbaţilorŭ marĭ vedemŭ ce póte omulŭ şi câştigămŭ astfelŭ putere şi încredere în noi. Şi celui mai micŭ şi neînsemnatŭ îi este iertatŭ în faţa celui mai mare sĕ admire, sĕ spereze şi sĕ prindă curagiu. Fraţii noştri cei marĭ vorbescŭ către noi din mormêntŭ şi ne facŭ semnŭ, sĕ le urmămŭ pe cărarile, pe carĭ au umblatŭ ei. Nobleţa spiritului este o neperitóre moştenire, o flacără, ce în vecĭ nu se stînge şi se lăţesce totŭ mai departe şi mai departe.

Chinesulŭ dice: Inţeleptulŭ este dascălulŭ a o sută de vécurĭ. Unde e vorba de Loo, acolo nebunulŭ devine cu minte, şi celŭ ce şovăiesce devine omŭ hotărîtŭ.

Astfelŭ viéţa unui bărbatŭ bunŭ este o puternică admoniţiune de a se elibera pe sine însuşĭ, pentru toţĭ câţĭ îi urméză.

Henry Marten, care a muritŭ în temniţă, dise: „Mórtea cea mai miserabilă şi plină de chinurĭ n'are spaime, decă printr'ênsa se sfĕrşesce o viéţă bună şi bine folosită şi aplicată, şi mare este numai acela, care şĭ-a câştigatŭ mĕreţulŭ privilegiu, de a lăsa moştenire generaţiunilorŭ următóre unŭ asemenea esemplu şi o asemenea învĕţătură.

3. Influinţa cărţilorŭ şi a operelorŭ de artă.

Precum cunoscĭ pe omŭ din societatea cu care se îndeletnicesce, aşa îlŭ poţĭ cunósce şi din cărţile, ce le cetesce.

O carte bună póte fi amiculŭ celŭ mai bunŭ. Ea este adĭ, ceea ce a fostŭ totdéuna şi nu se va schimba nicĭ mai târdiu întêmple-ni-se noué orĭ-ce-ni-s'ar întêmpla. Ea ne bineventéză întotdéuna cu aceeaşĭ prietenia, ne amuséză şi influinţéză în tinereţe şi ne mângâiă la bĕtrâneţe.

Ómenii de multe orĭ cunoscŭ, că suntŭ înrudiţĭ cu spiritulŭ din predilecţiunea comună, ce-o au pentr'o anumită carte, precum devinŭ amicĭ prin comuna admirare pentru unŭ alŭ treilea. Unŭ vechiu proverbŭ dice: Iubesce pe cânele meu şi mĕ vei iubi pe mine. Dér acésta se póte dice cu mai multă dreptate despre carte; ea este o mai bună legătură de unire, căcĭ deşteptă aceleaşĭ cugete şi sêmţirĭ. Noi trăimŭ în carte şi autorulŭ trăiesce în noi.

Hazlitt dice prin urmare: Cărţile pĕtrundŭ în inima nóstră, versurile poetului străbatŭ vinele nóstre. Noi le cetimŭ în tinereţă şi ne aducemŭ aminte de ele la bĕtrâneţe. Noi cetimŭ într'ênsele păţaniile altora, şi ni-se pare ca şi când le-amŭ păţitŭ noi înşine. Se potŭ căpĕta pretutindenĭ cărţĭ bune şi nu scumpe (?). Noi respirămŭ aerulŭ, care respiră din cărţĭ. Avemŭ sĕ le mulţumimŭ totŭ ceea ce trece peste barbariă.

O bună carte este de multe-orĭ cea mai bună moştenire a unei întregĭ vieţĭ, fiind-că cuprinde tóte ideile cele bune, ce le-a născutŭ acea viéţă, căcĭ lumea unui bărbatŭ este mai cu sémă lumea cugetărilorŭ sale. Sir Philipp Sidney dice: Nu este omulŭ nicĭ-odată singurŭ în societatea unorŭ bune cugetărĭ. — Asemenĭ cugetătĭ potŭ deveni în timpurĭ de ispită â-gerii nostri păzitorĭ. Ele conţinŭ şi germenele faptelorŭ bune, în carĭ caută a se manifesta cuvinte bune.

In cărţĭ este o suflare de imortalitate. Ele suntŭ cele mai neperitóre producte ale spiritului omului. Oraţiu le numesce „mai dăinuitóre decâtŭ arama"; Ovidŭ dice, că poesia sa nu-o póte nimici nicĭ mânia lui Joe, nicĭ sabia, nicĭ foculŭ, nicĭ dintele mistuitorŭ alŭ timpului. Templurĭ, tablourĭ şi statue se dĕrîmă şi strică — cărţile rĕmânŭ, ca Homerŭ, Vechiulŭ testamentŭ şi altele. Timpulŭ nu póte sĕ birue asupra ideilorŭ marĭ, carĭ astădĭ suntŭ totŭ asa de juvenile ca înainte cu mii de anĭ, pre când productele mediocrităţii le duce cu sine fără de milă.

Cărţile suntŭ dér în genere cu atâtŭ mai bune, cu câtŭ suntŭ mai vechĭ, adecă cu câtŭ s'au probatŭ timpŭ mai îndelungatŭ. Nu mai trebue sĕ-o spunemŭ, că acésta nu privesce cărţile de sciinţe specialiste; căcĭ în ce privesce scrutarea specială, timpulŭ nostru a ajunsŭ mai departe ca orĭ şi care din timpurile de mai înainte. Sub cărţĭ marĭ înţelegemŭ ceva mai multŭ ca orĭ şi ce felŭ de colecţiunĭ de materiă bine îngrijite: vocĭ ale spiritului, care vorbesce către spiritŭ, îlŭ redică, îlŭ curăţă şi îlŭ lărgesce. (Va urma.)

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 147 alŭ „Gaz. Trans." din anulŭ curentŭ.

ANECDOTĂ.

Sântulŭ Haralampie şi limba ungurescă.

Se spune, că în vremile din urmă, de când adecă compatrioţii noştri şi din stâncile Carpaţilorŭ vréu sĕ facă Ungurĭ, s'a întêmplatŭ, că Sântulŭ Petru, credinciosulŭ purtătorŭ alŭ cheilorŭ raiului, obositŭ de povóra anilorŭ, se urĭ de slujbă şi într'o bună diminéţă mergêndŭ înaintea feţii lui Dumnedeu, dise astfeliu:

— Am venitŭ, prea slăvite Dómne şi stăpâne, sĕ 'ţĭ mărturisescŭ, că apăsatŭ de dilele bĕtrâneţelorŭ, nu mai am putere sĕ împlinescŭ slujba, ce mi-ai încredinţat'o; te rogŭ decĭ a mĕ deslega de ea şi a'mĭ rêndui o pensiă pentru anii de odihnă.

— Bine, dise Dumnedeu, puţinŭ cam surprinsŭ, eu n'aşĭ avé nimicŭ în potrivă, dér nu sciu pe cine sĕ aflu, care sĕ împlinéscă aşa de credinciosŭ slujba, cum ai împlinit'o Sânţia Ta?

— Decă nu-ţĭ va fi cu supĕrare, Dómne, dise Sân-Petru umilitŭ, am aflatŭ eu pe unulŭ, care ar fi îndupleacatŭ a lua asupră'şĭ sarcina slujbei mele şi credŭ, că o va împlini cu scumpĕtate.

— Cine e acela? întrebă Dumnedeu sfântulŭ.

— Este Sântulŭ Haralampie, rĕspunse Sântulŭ Petru închinându-se, a venitŭ cu mine şi aştéptă aicĭ afară.

— Sĕ vie în lăuntru, porunci Dumnedeu.

Haralampie intră, ér Dumnedeu îi grăi astfelŭ:

— Ĕtă, sfinte Haralampie, Sânția Sa de aci (arătândŭ pe Sân-Petru) obositŭ de greutatea bĕtrânețelorŭ, cere sĕ'lŭ deslegŭ de slujbă și sĕ-lŭ punŭ în pensiă, și tocmai îmĭ spune, că ai fi înduplecatŭ a intra în slujbă în loculŭ Sânției Sale și îțĭ vei da silința sĕ o împlinescĭ cum se cade, ce ḑicĭ la aceste?

— Ḑicŭ, preaslăvite Dómne, rĕspunse Haralampie cu mare umilință și închinându-se până la pĕmêntŭ, că din parte-mĭ primescŭ bucurosŭ în îngrijire cheile raiului și îmĭ voiu da tótă silința sĕ portŭ slujba cu cinste și omeniă, numai câtŭ este o pedecă la mijlocŭ, care mĕ pune pe gândurĭ, fiindu'mĭ témă sĕ nu mĕ încurcŭ....

— Care e pedeca aceea? întrebă Dumneḑeu.

— Nu sciu unguresce, rĕspunse sfântulŭ cu óre-care șovăire.

— Atâta 'i totulŭ... O, décă numai aceea e pedeca, ḑise Domnulŭ cu unŭ zîmbetŭ pe buze, poțĭ sĕ primescĭ slujba fără de nicĭ o frică, căcĭ la raiu puținĭ vinŭ și intră în elŭ de aceia, carĭ grăescŭ pe pĕmêntŭ acéstă limbă. . . . . .

Comunicată de:
Silvestru Moldovanŭ.

POVEȚE.

Curățirea covórelorŭ și îmbrăcămintei mobilelorŭ.

Mai întâiu sĕ perii bine obiectele, pe carĭ voescĭ a le curăți, pentru ca sĕ scoțĭ prafulŭ din ele; apoi sĕ facĭ zóle de săpunŭ venețianŭ, cu care sĕ spelĭ bine obiectele de curățitŭ. După aceea sĕ spelĭ săpunulŭ de pe ele cu apă curată, sĕ disolvĭ Alaun (pétră acră) în apă ferbinte (la 3 litri de apă 15 grame Alaun) și apoi cu fluiditatea acésta prin ajutorulŭ unui burete sĕ spelĭ obiectele, carĭ după ce se vorŭ usca, îșĭ vorŭ căpĕta érășĭ colórea lorŭ de mai înainte.

Pentru durere de dințĭ.

Celŭ mai bunŭ lécŭ pentru durerea de dințĭ este: Sĕ spelĭ gura cu o soluțiune de o parte canforŭ și optŭ părțĭ cloroformŭ.

Din traista cu minciunile.

Dracu'n căciulă.

Era în dușĭ rĕi Filimie Nojiță, pe când lelea Uța, o sabiă ascuțită, începe a-lŭ cihăi ca pe cățelulŭ celŭ ciungŭ.

Nojiță mâncatŭ de daraverile muierii, asculta, n'asculta, cele mai multe le lăsa pe lângă ureche; dér cum Dómne, lelea Uța sĕ mai înceteze cu melița?!

„Tu móră'n vêntŭ“, ḑise Nojiță cătrănitŭ, că nu mai ajunge la uscatŭ cu ea, „ține-țĭ pupăza, că de-o fi sĕ-țĭ punŭ eu pază, frică mi-e, că ți-orŭ prodi stăpânii de-acasă“.

Vorba asta se prinse — miră-te, ca nuca'n părete, ceea ce făcea, ca Nojiță întregŭ cumpătulŭ sĕ și-lŭ pérḑă.

„Las' tu capŭ de dracŭ, că o sĕ te învĕțŭ eu cum se tămâiază sfinții!“

Ḑice și ridică căciula de pe vetrița cuptorului și svîrrr cu ea în capulŭ muierii.

Nu sciu cum se făcuse, că odată o și năpădeșțe sângele, éră sângele dreptate cere; decĭ, sângiósă, cum era, du-te tu la județŭ.

Județulŭ, capŭ de ispravă și umflatŭ de dreptate, îi înfățișéză pe amêndoi, apoi întrébă:

„Și cum se póte, dumnéta, Filimie Nojiță, sĕ spargĭ capulŭ muierii cu căciula?“

„D'apoi așa, domnule județŭ, cinstescŭ fața dumitale, că a fostŭ dracu'n căciulă“.

Județulŭ se uită când la unulŭ, când la altulŭ și dă din umerĭ.

„Și nu mi-ai pute spune cum era acelŭ dracŭ?“.

„Pentru ce nu?“ rĕspunse Nojiță, „décă poftesțĭ étă: la capete botŭ, la mijlocŭ ciotŭ, unde ajunge, sĕ te ferescă sfinții“.

Elŭ adecă îșĭ pusese căciula pe mojarŭ și când o luă, luă și cuiulŭ mojarului cu ea.

Kœvary.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Sinuciderile la cei vechĭ.

Unŭ profesorŭ italianŭ, Bardone, care se ocupă cu cercetărĭ istorice, ḑice, că în evulŭ vechiu numĕrulŭ sinuciderilorŭ a trebuitŭ sĕ fiă mai mare, fiindcă după conceptulŭ celorŭ vechĭ omulŭ, care voiesce sĕ se sinucidă, are lipsă de o mare virtute. Cei trei profesorĭ mai de frunte ai academiei eline, precum și mulțĭ dintre discipulii lorŭ. au muritŭ prin sinucidere. Chrysipus, Archesilaos, Karneades și Socrates s'au sinucisŭ; stoiculŭ Cato a cetitŭ mai înainte „Phaedon“-ulŭ lui Plato și apoi s'a sinucisŭ. Invĕțătura cinicilorŭ se esprimă câtŭ se póte de bine în sinuciderea lui Diagones, care cu ocasia jocurilorŭ Olimpice s'a arsŭ pe sine dimpreună cu Silpoval și Peregrinus. Invĕțătura Stoicilorŭ a avutŭ de efectŭ unŭ șirŭ lungŭ de sinucidерĭ. Epoca tristă a sinuciderilorŭ însĕ și-a aflatŭ culmea în rĕsboiulŭ civilŭ, care a precedatŭ suirei pe tronŭ a împĕratului Augustŭ și acéstă epocă nu s'a sfirșitŭ decâtŭ după căderea imperiului romanŭ. Sinuciderile au fostŭ lăudate la cei vechĭ de oratorĭ, poețĭ, filosofĭ și istoricĭ și ele deveniseră în Roma o adevĕrată epidemiă. Zeno, capulŭ stoicilorŭ, s'a sinucisŭ, fiind-că și-a ruptŭ unŭ degetŭ când a căḑutŭ odată. Cato, Scipiu, Pompeiu, Brutus, Cassius, și alțĭ renumițĭ Romanĭ, au muritŭ prin propria lorŭ mână. Hegesippus vorbi într'o ḑi despre sinucidere cu atâta însuflețire, încâtŭ întréga mulțime, care ilŭ ascultase, s'a sinucisŭ în aceeașĭ ḑi, ér regele Ptolomeu l'a opritŭ sĕ mai vorbéscă despre sinucidere. Epicureii, de și epicurei, totușĭ propagau idea sinuciderei și Lucretius, care înălța epicureismulŭ grecescŭ prin versurĭ latine, s'a sinucisŭ când era de 48 anĭ. Diodor și-a tăiatŭ gâtulŭ, ér Petronius, poetulŭ orgielorŭ romane, și-a tăiatŭ vinele și a muritŭ după-ce i-s'a scursŭ totŭ sângele.

*

Căldura în America.

Pe când în regiunile Alpilorŭ ninge, sosescŭ sciri din America despre căldurĭ extraordinare. Ḑiarele americane scriu următórele: Căldura în partea vestică este de totŭ canibalică și mii de ómenĭ și de animale se prăpădescŭ din causa ei. In Burlington se urcă termometrulŭ în umbră până la 106 grade, în St. Louis până la 104 grade, și în alte cetățĭ din partea vestică, ca Cincinnati, Milvankee, Indianopolis etc. la 100 grade Fahrenheit (100 grade Fahrenheit=$56^1/_2$ grade Celsius = $44^1/_2$ grade Reaumur.) Căldura cea mai mare se pare, că e în Chichago. Acolo temperatura ridicată nu scade nicĭ nóptea. Sute de persóne morŭ de insolațiă și mii se bolnăvescŭ. Caii cadŭ morțĭ înaintea trăsurei, și lucrările au încetatŭ. Abia acum a începutŭ sĕ scadă căldura.

*

Pressa în Japonia.

Cea mai mare desvoltare a luatŭ pressa în Japonia se póte vedé din următórele date: se publică actualmente în Japonia peste 500 ḑiare din carĭ 200 cotidiane. Ḑiarulŭ, care are celŭ mai mare tiragiu este: „*Rĕsăritulŭ Sórelui*“ imprimându-se 60,000 esemplare în 8 pagine, formatŭ ca alŭ ḑiarului englesŭ „Times.“

*

Incă unŭ meritŭ.

Ce, eștĭ decoratŭ? Ce faptă ai sĕvîrșitŭ? — Ei, scumpulŭ meu, am făcutŭ — *pașii necesarĭ!*

*

Intre doi bețivĭ.

A: Eștĭ unŭ bețivŭ ordinarŭ. —
B: D-ta eștĭ unŭ bețivŭ extra-ordinarŭ.

HIGIENĂ.

Cementulŭ ca remediu în contra tifusului (lingórei.)

Esperimentele, ce s'au făcutŭ la Parisŭ în institutulŭ D-rului Pasteur cu baccilulŭ tifusului de a se găsi unŭ mijlocŭ, care se distrugă acestŭ flagelŭ teribilŭ, au avutŭ unŭ resultatŭ destulŭ de îmbucurătorŭ. S'a constatatŭ adecă, că *esența de cementŭ* ar fi unŭ bunŭ mijlocŭ de a face, ca baccilulŭ tifusului sĕ se nimicéscă încă în germine.

Asistentulŭ lui Pasteur, Chamberland a făcutŭ esperiență în presența mai multorŭ specialiștĭ și a avutŭ bune resultate.

E constatatŭ, că necurățeniile suntŭ conducĕtorii cei mai bunĭ, suntŭ căile cele mai sigure ale morburilorŭ atâtŭ endemice, câtŭ și epidemice. Apa, care nu presintă unŭ gradŭ de curățeniă destulŭ de mare, întroducêndu-se în organismulŭ omului, provócă o mulțime de bóle. Unulŭ din morburile periculóse, carĭ se transmitŭ prin apă este și tifusulŭ.

Tifusulŭ, care la începutŭ e chiar numai *endemicŭ* póte deveni o *epidemiă*, décă nu se iau mĕsurile necesare pentru distrugerea baccilului lui.

Mijlóce bune în contra rĕspândirei tifusului suntŭ: curățenia corpului, a rufelorŭ și a locuințelorŭ, apa de beutŭ trebue sĕ fiă bine filtrată. In casulŭ când se presintă casurĭ de tifusŭ, sĕ se împrăscie prin odăile locuințelorŭ *esență de cimentŭ*, care în momentulŭ de față e socotitŭ ca unŭ bunŭ remediu omorîtorŭ alŭ baccilului încă în starea sa de germine.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Iulie — are 31 ḑile. — Cuptorŭ.

1890 Ḑilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	8 Mart. Protopie	20 Ilie	4. 24	7. 48
Lunĭ,	9 Mart. Pancratie	21 Paulina	4. 25	7. 47
Marțĭ,	10 SS. 45 M. din Nicop.	22 Maria Magdal.	4. 26	7. 46
Mercurĭ,	11 Mart. Eufemia	23 Apolonia	4. 27	7. 45
Joi,	12 Mart. Proclu și Ilarie	24 Chirstina	4. 28	7. 44
Vinerĭ,	13 † Sob. Arch. Gavrilŭ	25 Iacob Apost.	4. 29	7. 43
Sâmb.	14 S. Ap. Achila	26 Anna	4. 30	7. 42

Tergulŭ de rîmători din Steinbruch. La 14 Iulie n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 163.856 capete, la 15 Iulie au intratŭ 452 capete și au eșitŭ 685 rĕmânêndŭ la 15 Iulie unŭ numĕrŭ de 163.750 capete. — Se noteză: marfa *ungurescă* veche, grea dela 43 cr. până la 44— cr. marfă *ungurescă* tineră grea dela 46—cr. până la $46^1/_2$ cr., *de mijlocŭ* dela $46^1/_2$ cr. până la $47^1/_2$ cr. — *ușoră* dela 47— cr. până la 48 cr. — *Marfă țĕrănéscă* grea dela — până la — cr. — *de mijlocŭ* dela 46 cr. până la $47^1/_2$ cr. *ușoră* dela 47— cr. până la 48 cr. — *Marfă de România de Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito ușoră dela — cr. până la — cr. transio dto țepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 46—$46^1/_2$ cr. transito, mijlociă grea dela 46—$46^1/_2$ cr. transito-ușoră dela 46—47 cr. Porcĭ îngrășațĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrășațĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântărițĭ a gară cu $4^1/_2$.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 18 Iuliu st n. 1890.

Renta de aurŭ 4%	102.05
Renta de hârtiă 5%	100.05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	116 50
dto argintŭ	97.30
Renta de argintŭ austriacă	89.40
Renta de aurŭ austriacă	109.20
Losurĭ din 1860	139.50
Acțiunile băncei austro-ungare	980.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungar.	346.25
Acțiunile băncei de creditŭ austr.	303.50
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.60
Napoleon-d'orĭ	9.24
Mărcĭ 100 împ. germane	57.05
Londra 10 Livres sterlinge	116.45

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 16 Iulie 1890.

Sĕmințe	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	—	——	——
Grâu dela Tisa	80	7.95	8.—
Grâu de Pesta	80	7.90	7.95
Grâu de Alba-regala	80	7.95	8.—
Grâu de Bácska	78	7.80	7.90
Grâu ung. de nordŭ	—	.—	.—

Sĕmințe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	5.90	6.10
Orzŭ	Nutrețŭ	60.62	.—	.—
Orzŭ	de vinars	62.64	.—	.—
Orzŭ	de bere	64.66	.—	.—
Ovĕsŭ		39.41	8.20	8.50
Cucuruzŭ	bănăț.	75	5. 25	5.30
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	5.10	5.20
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirișcă	"	—	5.50	5 75

Prețulŭ pe 100 chilograme

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	50.—	55.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
"	roșiă	23.—	33.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	43.—	43.50
Oleu de in		5.—	5.25
Uns. de porc	dela Pesta	51.—	51.50
"	dela țéră		—.—
Slănină	svêntată	40.50	41.—
"	afumată	49.—	50.—
Sĕu		35.—	36.—
Prune	din Bosnia în buțĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou	21.—	22 —
"	bănățenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
"	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
"	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	125.	126.
Spirtŭ	brutŭ	12.75	13.—
"	Drojdiuțe de spirt	14.75	15.25

Bursa din Bucurescĭ din 16 Iulie.

Valorĭ	%	secump
Rentă română perpetuă 1875	5%	$102.^1/_2$
Renta română amortisabilă	5%	$99.^1/_4$
dtto	4%	$84.^1/_2$
Renta rom. (rurale convertite)	6%	$101.^1/_2$
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	5%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraș. Bucurescĭ	5%	$92.^1/_4$
idem idem din 1884	5%	—.—
idem idem din 1890	—	4—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	$101.^1/_2$
idem idem	5%	$96.^1/_2$
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	102.—
idem idem	6%	101.—
idem idem	5%	$93.^3/_4$
Credit Fonc. Urban din Iașĭ.	5%	81.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr	268.—
	V. N.	
Banca Națion. ult. div. 82.15	500	1200.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	314.—
Naționala de asig. ult. div. 32 lei	200	—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 13.12	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 5 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 25	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. 25	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div.	-	—.—
Societ. de Hârtie ult. div.	—	0.0—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	
Banca Națion. a României		
Scompt.	6—	—.—
Avansurĭ pe efecte	7%	—.—
Avansurĭ pe Lingourĭ	7%	—.—

Editorŭ și redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Nr. 7959—1890. 381,2—1

PUBLICAȚIUNE.

Spre scopulŭ predărei lucrărilorŭ asupra clădirei unei umblătorĭ dimpreună cu unŭ pissoir în casa sfatului lângă turnŭ, precum și spre scopulŭ clădirei unei case forestiere dimpreună cu unŭ grajdŭ în Nou, se va ține în *28 Iulie a. c. înainte de prânḑŭ la 11 óre* o pertractare de oferte în scrisŭ.

Se invită decĭ fie-care reflectantŭ, de a'șĭ așterne la oficiulŭ orășenescŭ economicŭ, până la amintitulŭ terminŭ, ofertele scripturistice, sigilate, provĕḑute cu unŭ timbru de 50 cr. și cu unŭ vadiu de 5%.

Ofertulŭ se póte estinde asupra ambelorŭ lucrărĭ séu numai asupra uneia din aceste. Suma de reboníficare, ce se pretinde, este de a se aminti în litere și țifre. Ofertulŭ are ca sĕ conțină dechiarațiunea, cumcă oferentului 'i suntŭ condițiunile cunoscute și că se supune lorŭ.

Condițiunile de oferte și cele contractuale, precum și preliminariulŭ și planulŭ, se potŭ în decursulŭ órelorŭ oficióse examina la *oficiulŭ orășenescŭ economicŭ.*

Brașovŭ, în 11 Iulie 1890.

Magistratulŭ orășenescŭ.

No. 54—1890. 380,2—2
of. parochialŭ.

Licitaţiune minuendă.

Pentru acoperirea din nou cu tinichea (pleu) a turnului dela biserica română greco-catolică din comuna Pinticŭ (Szász Péntek), protopopiatulŭ Faragăului, comitatulŭ Cluşiului, cerculŭ Tecei, prin acésta se escrie concursŭ de licitaţiune minuendă pe *1 Augustŭ a. c. la 10 óre a. m.* cu preţulŭ de eschiamare *500 fl. v. a.*, conformŭ cu ordinaţiunea consistorială ddto 3 Augustŭ 1889 Nro. 2612 şi cu preliminariulŭ de spese.

Atâtŭ condiţiunile, câtŭ şi preliminariulŭ de spese, se potŭ vedé la subscrisulŭ preşedinte alŭ curatoratului bisericescŭ.

Numai aceia dintre concurenţĭ vorŭ puté licita, carĭ vorŭ depune unŭ vadiu de 10%; totŭ asemenea şi cei carĭ vorŭ trimite oferte; numai acelea se vorŭ considera, carĭ vorŭ fi provĕdute cu acelŭ vadiu.

Representanţa bisericéscă 'şĭ reservă dreptulŭ a alege dintre concurenţĭ, pe care va voi.

Pinticŭ, în 10 Iulie 1890.

Teodorŭ Domşia,
parochŭ gr. cat. şi preşed. curatoratului bisericescŭ.

Cursulŭ pieţeĭ Braşovŭ

din 19 Iuliu st. n. 1890.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ		9.21		9.23
Argintŭ românescŭ	„	9.10	„	9.15
Napoleon-d'orĭ	„	9.22	„	9.24
Lire turcescĭ	„	10.45	„	10.50
Imperialĭ	„	9.45	„	9.45
Galbinĭ	„	5.42	„	5.48
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101	„	—.—
„ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ	„	134.—	„	135.—
Mărcĭ germane	„	56.80	„	57.10
Discontulŭ 6- % pe anŭ.				

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria I. Gross, şi în librăria Nicolae Ciurcu.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ accelerată.	Trenŭ accelerată	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbêu			7.11	6.28
Nădĕşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişŭ	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	9.30		11 3.	

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelerată	Trenŭ de pers.	Trenŭ accelerată.	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.41	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.36		12.27
Haşfalĕu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.59
Copşa mică	6.46	10.32		3.13
	6 48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7.58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulŭ de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8 45	2.46	2.39	6.08
Ghirişŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.50
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.34
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5 11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ accelerată.	Trenu de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	Trenŭ omnibus 2.20	4.10	5.50
Glogovaţŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulişŭ	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6 52
Conop		5.38	7.17
Bêrzava		5.53	7.33
Soborşinŭ		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.38	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotŭ		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ accelerată.	Trenu de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulŭ de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.05
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8.48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bêrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulişu	Trenŭ omnibus 6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5 50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. de p.	Tr. om.
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12 29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5 54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşŭ	9 35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8 25	12.50

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşenĭ	12.—	4.02	8.15

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn.
Petroşenĭ	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulŭ nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişóra	10.52	5.28

Mureşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Mureşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagŭ-Budateleců	6.48
Bistriţa	9 59

Bistriţa-Mureşŭ-Ludoşŭ

	T. omn.
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budatelecŭ	4 50
Mureşŭ-Ludoşŭ	7 21

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Pisk.).

Uniedóra	9.2[illegible]
Cerna	9.5[illegible]
Simeria	10.1[illegible]

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.